

Српска Мујамовић

ПРИНЦ СПОЗНАЈЕ

ISBN 978-86-6317

ONLINEBOOK-20013-011

Славица Мијатовић

Принц спознаје

роман

Београд, 2013.

ПРИЧА ЈЕ ЗАСНОВАНА НА ПРЕТПОСТАВКАМА.
МОЖДА ЈЕ ОВАКО БИЛО.
ЗВАНИЧНА ИСТОРИЈА НЕ ГОВОРИ ПУНО, А
СИМБОЛИ И УМЕТНИЧКА ДЕЛА ДОВОЉНО.
И НИШТА НЕ ЗВУЧИ НЕМОГУЋЕ.
КАДА БИ НЕКО ПРОНАШАО
АУТОБИОГРАФИЈУ ДЕСПОТА СТЕФАНА
ЛАЗАРЕВИЋА, ВЕРОВАТНО БИ МНОГО ТОГА УЊОЈ
БИЛО "ШОКАНТНО".
МОЖДА БИ ОН О СЕБИ БАШ ОВАКО
НАПИСАО.

Ја сам Стефан Лазаревић, владар, песник, градитељ, пријатељ уметницима, витез и херој, победник и губитник. Историја ће о мени писати мало, магла ће бити преко мог имена. Јер, иза мог рада стоји вера мојих предака, о којој не вреди говорити у ово страшно доба. Лебди тајна која ће се открити кроз време. И ономе ко први угледа моју исповест, заветујем да је изнесе на видело дана, да је рђа не изједе. Да се не игра са судбином мојом, јер су се већ поиграли са судбинама мојих очева и мајки. И овом телу ће доћи крај, за мање од две деценије... Знам, рекоше ми звездари, јер хтео сам да знам до које године имам времена да завршим започето. Звездари прорекоше и моје рођење ...

Ко сам ја?

Један од Изабраних. Учили су ме да је историја зачећа Изабраних кренула од цара Давида. Наука звездара је прва наука на Земљи, најстарија од свих учења и религија. У давној прошлости, мудри људи, можда и анђели у телу човека, родили су се са посебним даром - да читају рукопис Господа и Госпе на небесима. И тако прочиташе поруку да ће наши родитељи слати своје логосе у тела изабраних жена, да се рађају посебни синови и кћери, који ће доносити мир међу људима и ширити учење спознаје. Звездари ће прочитати дан и час када ће одабрани муж и жена у својој савршеној љубави да

се споје, и логос ће безгрешно да насели плод који ће се створити у женином гралу - материци. Јер материца жене у облику је грала или руже. То је свети грал, а не некаква посуда за којом трагају многи "слепи", јер нису хтели да спознају истину човекову.

И тако је проречено рођење највећег од свих изабраних. Пред улазак у еру Рибе, која ће донети унутрашњу потрагу за самим собом, звезде показаше да ће се родити Савршени, Принц Мира, Богочовек. Као да се сам Бог на земљу населио. Највећи међу мудрацима звездарима увидеше да ће се дете у Витлејему зачети, а тамо је већ постојала девојка коју су у Храму одгајали, и за коју је проречено да ће служити Богу на посебан начин. Родитељи је касно добише, и клели су се да им је њено рођење сам Бог најавио. Марију су одвели у Храм када је још била мала девојчица. Тамо су у потаји Храму служили свештеници, који стигоше из редова Назарена и Есена. Назарени су били људи мира, љубави и једнакости између жена и мушкараца. Они су приповедали све оно што је и сам Принц Мира говорио. Назарени су били препознатљиви по својим црвеним огртачима. Мушкарац Назарен морао је да има дугу косу подељену на средини, и браду. Жене су носиле црвене огртаче, али оне које су потицале из племена Венијаминовог носиле су титулу свештенице. Биле су препознатљиве по лепоти и коси боје пламена. Приповедали су људима да је

Господ један, али да постоји и женско лице Бога, наша прамајка. Јер како би Отац створио нас по свом облику, ако другу половину није имао? Учили су да је дух у човеку вечан и моћан, те да човеку није потребно да приноси жртве животиња на олтар и чини што му свештеници налажу. Због тога су их свештеници Храма презрели и решили да отму девојчицу Марију, у циљу спречавања мисије. Назарени су се одликовали мудрошћу, па своје људе одгајише за посебну мисију и послаше у Храм. Есени су били вером слични Назаренима, али нису убрајали жене у своје редове. Постојале су две врсте Есена: монаси, на обали Кумрана, у белим хаљинама, строге аскете, и пророци. Друга група живела је нормално. Био је им је дозвољен брак и потомство. У народу су били познати као свети људи, јер су били исцељитељи. Због белих хаљина Есени су били познати под називом "анђели". Због тога је записано да су анђели одгајали Јована Крститеља. Али то су били монаси Есени. У то време знало се шта писац јеванђеља говори.

Есене и Назарене спојила је једна иста мисија, Марија, и долазак њеног сина на свет. Требало је девојчицу подучавати правом вером, да зна ко је, и зашто је посебна. Када се приближавао дан силаска логоса, Назарени су послали Маријиног ујака Јосифа да затражи од свештеника да је пуне кући, јер се њему анђеоски јавио у сну и рекао му да ће девојка зачети сина Божијег. Јосифа су ценили као мудрог и

угледног човека, па повероваше, и допустише старатељство његово над Маријом.

Имала је тринаест година када је одведена у Јосифову кућу. Тамо су је редовно посећивали Есени и Назарени, и учили је да ће ускоро постати мајка Изабраног, и свештеница у Назаренима. Највиши ред Есена монаха из Кумрана чинили су свети људи, а носили су статус „анђела“. Онај на којег су звезде указивале да је прави изасланик Божији, и Маријин духовни брат, одабран је да буде отац тела које ће логос населити. Добио је дозволу да посећује Марију када је била три године старија, а њему беше тридесет. У тим годинама мушкарац је могао ступити у више редове Есена.

Када су се први пут срели препознали су се, јер су једна душа а два тела, душе близнакиње. Радост је завладала у круговима Есена и Назарена. Све се одвијало без грешке, захваљујући звездарима Балтазару, Гаспару и Мелкиору. Читали су рукопис на небу боље него човечији. Исте године десило се чудо у дому свештеника Захарија и његове жене Јелисавете, рођаке Маријине. Зачели су дете за које су звезде најавиле да ће бити велики пророк и верни пратилац. Они нису били старци, како победници у историји записаху, већ људи у средњем добу, који судуго чекали да се то свето дете зачне.

Неколико година касније, у месту Магдала, мудраци су ишчекивали рођење још једног Златног детета, али женског. Радосну вест су објавили, да је

девојчица духовна сестра малог Емануела, који ће свет променити. Родитељи њени били су из племена Венијаминовог. Она је добила име Марија, а то име било је и највиши статус жене Назаренке.

Откада је човек настао, склон је томе да несреће чини, и квари оно добро што је пре њега започето. Тако пореметише велике планове и наместише камен спотицања, у оно време када је Емануелу и Јовану било тридесет година. Марија Магдалена и мајка Марија већ су биле Назаренске свештенице, а Магдалена и Емануел имали су исти сан - да шире учење и да живе у светој заједници брака. Јован је започео своју мисију покрај реке Јордан, крштавао је људе и већ био потпуно предан проповедању. Родитељи му рано умреше, тако да су га одгајили Есени монаси, а и сам Јован више је волео пустињу и монашки живот него овоземаљска задовољства. За тих тридесет година у редовима Есена настаде другачије схватање, и одједном они постадоше моћнији и угледнији од Назарена. Највиши врх у хијерархији донесе закључак да је Јован Изабрани, а не Емануел. Донета је одлука да он ступи са Магдаленом у брак ради потомства. Одлука је донела неслагање између Назарена и Есена, а сам Јован беше несрећан колико и Магдалена. Тако се десило да се они на силу венчаше, и добише сина Јована. Али Јован није желео никакве обавезе према жени, већ је себе видео као великог пророка и духовника. Знао је да представља препреку између

свог рођака и Магдалене, па се потпуно посветио масама људи и својим ученицима који су га пратили. Погођен неправдом коју је Рим наносио његовом народу јавно је хулио на Ирода, па га овај и погуби. Тако су Емануел, назван Јесуа, и Магдалена ушли у свети брак. Раставила их је његова мисија коју је морао да испуни. Наредио је апостолу Јуди да га „изда“, јер тако мора бити.

За време његовог овоземаљског живота добише ћерку Сару, а након распећа, Магдалена је родила сина Јесуу. Одселила се у Француску јер у својој земљи више није била безбедна. Римски изасланик Павле, који својим учењем придоби поверење народа, и свештеници Храма који су живели у страху од Рима, нису желели Магдалену и њене потомке. Разлог томе био је то што Рим није могао да допусти једној жени да води моћан верски покрет - нове Назарене, Хришћане. Требало је од Исуса направити мит, а од жена робиње, и на крају, од највеће светице – блудницу. Јер Магдалену покушаше да отрују када се спремала за своје проповеди са Емануелом. Ставише јој у храну отров од седам трава, али Изабрани је исцели снагом свога духа. Имао је моћ да својим мислима чини шта му је воља, само себе није спасао од крста.

Магдалена је у Француску стигла са децом и апостолом Луком. Тамо су наставили да шире право хришћанско учење, а Лука је сликао. Он је први уметник који је насликао Марију са дететом.

Магдаленина деца су наставила да шире учење, а Сара је од оца наследила видовитост и моћ исцељивања. Сво троје деце имали су потомке, и од тих потомака многи покрети су настали у тајности, јер право учење забранише, да се никада не би сазнало шта је истина а шта лаж Рима. Од једне породице може читава нација настати, а од три још много народа. Откада су потомци Магдаленини почели да шире своју лозу, зли људи су покушавали да их униште, али узалуд. Рани хришћански свет се поделио на две групе: Павлови и Магдаленини, они који су били уз њу, и основали су Ред Светог Гроба, да би у потаји очували учење. Тако се десило да се кроз све ове векове рађају Изабрани, који ће најпре бити племићког рода, како би могли да граде храмове и плаћају надарене уметнике да остављају поруке на зидовима, како у сликама, тако и у симболима. Ти племићи и уметници били су пред светом узорни католици и православци, да би могли безбедно живети и радити.

Само је једна лоза, Мервиншка краљевска, поносно свету изговорила име својих предака. Директни потомци Саре Тамар, а преци мојих предака по мајци, Немањића. Одатле почиње и моја прича.

Библијско име Неманиа, а на овим просторима Немања, име је нашег великог оца, који хтеде јавно да очува велико учење, и истину Србима изнесе на видело, ко су и шта су. Јер у оно време када је постао

господар земље Рашке, гледао је свој народ како живи у заблуди и духовном хаосу.

Пре него што сазнадоше за Христа, Срби су поштовали Бога Сварога и богињу Виду, што је било најближе правој и првобитној религији која је постојала још пре Мојсија. Јер и синови Израела вероваше у једног Бога, којем је име Вали, и који има жену, Богињу Иштар. И све то би забрањено и проглашено за зло, у оно време када је Мојсије стварао нову, мушку религију, која је донела велике несреће и ратове. И кроз многе наредне векове појављивали су се разни преписи Библије, да би на крају била скројена онако како одговара владарима и свему што влада над човечанством. Јер Бог Мојсијев наредио је много пута да човек човека закоље, а и да закоље животињу и тако угоди Богу. Који би отац учинио тако нешто свом детету? Ако је Он извор доброте и љубави, не може бити да је од његове воље онолико зла било.

Све то добро познаваше највећи у оно прадавно време, као што бише Давид и Соломон, али и о њима збркаше свакакве приче, само да ти велики владари не буду представљени онакви какви су били.

А како се у Израелу појавио Павле, тако се на овим просторима појавише његови следбеници Ћирило и Методије.

Донеше Павлову верзију, римску хибридную веру, а Срби све то измешаше са својом старом вером и са словенским паганским религијама. Али заборавише

мајку Божињу, и престадоше да јој се клањају. Као и у другим крајевима света, било је и оних који су сачували своју веру, или однекуд примили право хришћанство, али ти људи су већ били за друштво јеретици и непожељни. Мене су учили да је тако настала хришћанска црква у Србији. Историја је записала другачије - утемељивачи српске цркве били су Свети Сава и Немања. Срећа би била много већа да је тако остало заувек.

Моји преци по мајци, Стефан и Растко Немањић, имали су тешку и свету мисију - да у своју земљу уведу назаренско учење. Изворно хришћанство, какво је Марија Магдалена ширила по Француској, праву, живу реч Христа.

Њихова жеља и план јеретичких организација био је да се се у земљи Рашкој створи земља где ће право учење бити призната религија, а не јерес.

Црвенокоси владари, плавооки, благе нарави, Принчеви Грала...

Растко није побегао од куће, послали су га родитељи и тајни Ред. Био је моје судбине - Изабрани. Носио је претежак и величанствен терет на својим рукама, да учини немогуће.

Са Свете Горе одјекивала је велика лаж - да је Марија, мајка Исусова, ту боравила, и зарекла будуће генерације жена да на ту свету земљу не долазе. Наша Царица Света, највећа Мајка од свих, посветила је свој живот Светлу и Љубави, те се глупостима није бавила!

Растко је кренуо у своју мисију одатле. Покоран старијим монасима и послушан, полако је освајао њихова срца и уносио у њихов живот изворно учење, које за њих беше светогрђе. Стизале су у манастир књиге које су до тада биле неприхватљиве.

Вођен својом судбином, Растко, сада већ Саво, стигао је до Јерусалима, сазидао манастир на Сиону, купио кућу где се одржала Тајна Вечера, и од свега најсветије - донео у Србију уметничко дело Светог Луке, икону наше Госпе Магдалене са дететом. Немањићи су у својим одајама љубоморно чували лик своје свете преткиње.

Они су, полако и сигурно, претварали своју дивну земљу у земљу просветљених.

Жеља нашег оца Немание била је обнова земље Катара, правоверних, пречистих људи у Француској, који су убијени од руке инквизиције, 1209. године.

Растко се изборио за самосталност архиепископије 1219. године. Тако је настала права, изворна Српска православна црква. Процветало је учење о љубави, светом браку, миру и односу између човека и Бога. Једни су наши родитељи на небу, они желе љубав и једнакост између мушкараца и жена. Није потребно никакаво жртвовање животиња, нити какав страх од Бога, јер Он је наш Отац. Само га треба волети, јер и он воли нас. Исусове речи су потребне човеку да спозна себе и ништа више. Звездари су учени људи, мудраци, нису чудаци нити вешци.

Немања је толико волео свој народ да је у цркве увео и предавања о пореклу Срба, јер се временом заборавило одакле смо дошли. Ми смо настали укрштањем Јудиног и Венијаминовог племена. Синови Израела од давнина поштују традицију да мушкарци из племена Јудиног ступају у брак са девојкама племена Венијаминовог. Истина је и то да су многи од нас потомци Магдаленини. Како њени и Јованови, тако и Исусови. То сазнање помогло је нацији да се врати себи, и да крене путем спознаје.

“Да се вратимо себи и правој вери. И бићемо сви Богу мили.” Слао је поруке народу, које су читали свештеници у храмовима. Храмови су грађени на сваком месту где је наш велики отац замислио.

“Да будемо земља чистих, као што би дивна земља Катара, које сурово истребише инквизитори. Уз помоћ свог народа Рашку ћу претворити у другу земљу Катара, коју нико неће поробити. А у нашу свету земљу примићу браћу Катаре који преживеше покољ, и нађоше уточиште у Босни. Они ће нам помоћи у цветању културе, и учењу древних тајни које човек мора спознати. Али, браћо, моја рука неће толерисати ниједног посланика Павлове вере, а таквих ће бити. Они ће доћи, и покушати да отрују душу слабих. Мрачним војскама стало је до рушења сваког раја на земљи, а рај на земљи је човек у знању који доживи спознају. Покушаће да од човека направе примитивног бабуна који прска олтар свети крвљу невиних животиња, и који се не зна ни молити

нити кога волети. За свог живота, ја, Неманиа Стефан, никада нећу дозволити веру бабунску. Нека бабуни знају да за њих овде места нема. Јер наш Господ Исус није ни мит ни легенда, већ се родио као човек и уистину је постојао.“

Тако је говорио Неманиа. Његов печат беше Уроборус, змија која је начинила круг и ујела себе за реп. Символ мудрости, спознаје, вечности, поновног рађања... Непрестани циклус, све умире, и поново се рађа. А у кругу јасно пише његово право име – Неманиа. Последње три године живота провео је као монах Симеон, а замонаши се и његова жена Ана, па доби име Анастасија. Заједно са Растком обновише манастир Хиланадар и посветише га Марији.

Када је његов дух отишао, из беживотног тела потече мир. То је записао Саво - Растко, који записа и многе друге књиге. Али оне, попут свих светих, нестадоше у мраку, и чекају дан када ће их људске очи прочитати.

Родио сам се 1377. године, од мајке Милице и оца Лазара Хребелјановића. За мајчино порекло се знало, јер се није могло сакрити ко је Немањић, али очево је сакривено од ушију злонамерних записничара лажне историје.

Име једно говори пуно. Отац мог оца. Прибац.

Петар - рибар. Лоза Светог Петра. И поново морамо заћи у прошлост. Петар беше један од апостола који су подржавали Магдалену, па се нађоше злбници који записаше лажи да је он мрзео

њу и њен род. Петру је Господ наредио да га се одрекне током једне страшне ноћи, три пута док петао не запева, јер му је Петар био потребан жив. Због тога се Петар осећао ожалашћено. Тај петао који је запевао означио је почетак Петровог дугог приповедања вере. Његови потомци укрштали су се са Магдалениним и Христовим, а из тих бракова рађали су се велики људи и тајни редови. Символ Петрових потомака био је петао.

Један од највећих светитеља из лозе Петрове био је Санктус Витус - Свети Вид. Погубљен у Риму 303. године, јер је имао моћи исцељивања и пророчанства. Рођен је на Сицилији, од родитеља који су знали своје корене и поштовали праву веру. По звездама им је проречено да ће на свет донети посебно дете које ће бити пророк и лекар, па су га одгајали уз учитеље тајног реда. Највеће знање на дечака пренели су татор Модесто и његова жена Крсцентија. Због своје свете мисије сво троје су отпутовали у Луканију, али тамо су ухваћени и спроведени у Рим. Тамо је Вид исцељивао болесне моћима свога духа. Исцелио је болесног сина цара Диоклецијана, али овај на то зажмури, и нареди да се доброчинитељ баци у катао са врелим уљем, заједно са својим учитељима. Постоји у народу легенда, како су Вида анђели извукли живог из котла, па пренели у Луканију да тамо у миру умре. Обожавање овог светитеља проширило се у многим другим земљама. Подигло се храмови у његову

част, уметници створише његов лик од камена, и оживеше га на платну. Они уметници који су знали из чије лозе потиче Вид, насликали су га са петлом у руци, за будуће нараштаје, да се не заборави. Многи народи почеше да славе његов дан 15. јуна. Ето разлога због чега је мој отац одлучио да се битка на Косову одигра на овај дан.

Моји родитељи венчали су се 1353. године, и док мене нису добили, већ су имали пет кћери. Мара, Драгана, Теодора, Јелена и Оливера. Све осим Оливере биле су већ удате када сам ја неочекивано "најављен".

Милица и Лазар су живели у породичном миру и радости. Оливера им је била највећа љубав, и њој посветише сваки нови дан. Исто тако, сву своју љубав и пажњу посветише народу над којим владаше. Мислим да је мој отац био човек подељен на два дела. Један део припадао је породици, други Србима. Замак у Крушевцу беше место отворено за племиће и сељаке, за војнике и учитеље, уметнике и свештенике.

Имали смо једну собу, у којој ми је душа остала. Тајно место за гнездо нашој духовној породици. А породица се састојала од јеретика, људи посвећених вери и њеном очувању. Морало је бити тајно, јер ово више није била нова земља Катара. Немание већ одавно није било међу нама, а победници су записали оно што се није десило. Прогласише Немању за крвника. Кажу убијао је јеретике

Богумиле, а у томе помагао му је син Растко. Мојој жалости нема краја... Владар јесам, али власт над светом немам, јер ко је има, тај овакве лажи за историју проглашава.

Видим... Ио мени ће писати лажно...

А наша соба за молитве беше место где ми се жива светлост јавила. Тамо су ме учили истини, али да ћутим. Све што ме науче порицаћу пред светом, јер црква и народ морају бити заједно, а црквени владари морају бити у миру са владарима народа. Против времена се не може.

Моји родитељи су одгајали девојчицу наранцасте косе, када су звездари који су ме научили да читам рукопис Господа ушли једног дана у собу за молитве, али не као гости. Носили су вести.

“Кнеже, Господарице, чудесно сазнање довело нас је данас код вас. Пророчанство право са неба долази. Изабрани ће се родити следеће године, а све указује да сте ви родитељи. Опростите што ово нисмо раније објавили, нисмо били сигурни. Упоредили смо ваше судбине са распоредом звезда нерођеног детета. Ваш је! Честита кнегињо, ускоро ћеш у себи носити дечака који је предодређен да донесе мир и просветљење народу када буде најтеже. Црна времена ће доћи, а он ће бити послат попут зрака сунца. Биће попут Светог Вида, имаће способност пророчанства. Прави Маријин витез! “

Иако је мој долазак био знак и за долазак црних времена, неизречива радост је завладала када сам зачет.

Кажу да су све моје сестре и зетови, и сви наши из духовне породице дошли да ме виде чим сам се родио. Дворац се испунио молитвама...

Рођен сам са црвеном косом и плавим очима.

Пет година касније родио се и мој брат, Вук.

Крушевац, 1390. година.

Гледам свој одраз у огледалу. Ко си ти, дечаче од тринаест лета? Коса ти је као поцрвенели бакар, очи превелике, плаве као ведро небо, лице бело. Личиш на њу. На своју свету преткињу Магдалену, а и бреме које носиш на души огромно је. И она је тако живела, са бременом. Ко си, старац или дете? У последњих годину дана очи ти тужне, а не плачу, глас ти је тих, али не и збуњен. Детињство прекинуто трагедијом, а ти не жалиш за безбрижним данима, јер ти је познато због чега си рођен.

Предосећам, видим много тога..

Гледао сам сестру како одлази као невеста Бајазитова. Сви из породице били су тужни, сестре уплакране, мајка чврста као стена, али у дубокој жалости, народ захвалан. Бацали су пред младенце цвеће, јер се знало да Оливера одлази њему, да би му срце омекашала и затражила милост. Само ја нисам одавао емоције. Чак ми се у једном тренутку смешак појавио на уснама. Мајка ме је погледала са страхом. То се често дешава, признала ми је да се плаши свога детета.

“Мајко, опет си ме погледала као да те је страх.”

“Страх ме је. Твоје очи говоре нешто што ја не знам да прочитам. Зашто се смејеш? Стефане, Оливера се удаје на силу, није срећна.”

“Али ја видим што други не виде. Њена судбина је он, не само жртвовање.”

На ту моју тврдњу мајка је остала нема и уплашена.

Ни моја Оливераније била свесна чега ја јесам.

И док сам гледао свој лик у огледалу, видим и лик Оливерин, али њен нови лик. Када смо је први пут посетили, схватио сам колико ме унутрашње око није варало. Била је испијена од других брига. Није била тужна, већ забринута. Поглед јој је сијао, као да јој се душа осветлила, а бледо лице добило је руменило какво никада није имала. Била је још лепша. Појавила се пред нама у једној од својих омиљених хаљина, црвено-зелене боје, на глави није носила мараму, а око врата је и даље носила крст.

Вук је још био дете, није осећао никакве емоције осим страха и збуњености. Мајка је реаговала очекивано. Њена туга прерасла је у понос.

"Зар ти он допушта да будеш одевена као да си на нашем двору? Ни крст ниси скинула."

"Нећу га ни скидати. Мој муж је опседнут освајањем света, мој изглед га не занима."

Лагала је. Ја сам знао, мати је претпостављала. Када је дошао час расанка, Оливера ме зауставила. Био је то очајнички стисак за руку.

"Желим остати сама са Стефаном. Само тренутак."

"Не може, он је дете. Њему се нећеш поверавати, већ мени!"

"Мајко! Оливера жели причати са мном." - рекао сам на онај свој посебан начин, када желим утицати на људе. Милица је осетила страх.

"Боже ме сачувај! Рођеног детета се уплашим. Само Бог зна шта у теби лежи."

Када смо остали сами у њеним одајама, сестра ме загрила и плакала од мешавине осећања у збуњеној и напаћеној души.

"Знам шта ти је. Видео сам оног дана када си одлазила, да је он твоја судбина."

"Знала сам да ме ти читаш, и да си то могао видети пре него што сам схватила. Дошла сам овамо да умилостивим највећег крвника, а види шта ми се десило! Остали смо сами, дуго смо причали, није ме ни дотакао, још увек не! Видела сам пред собом човека, само Бајазита. Не војника и освајача, већ само човека. Збуњен је и он, каже да га љубав преправила, а збуњени су сви у харему. Не могу да разумеју мој утицај на њега и моју слободу. Рекао ми је да ћу остати у својој одећи и својој вери."

"Волиш га. То је твоја срећа у несрећи. А ја сам и поносан, и срећан брат."

"Која срећа? Хоће ли ме отац мртав проклињати?"

"Оливера, туго моја, зар си заборавила чему су нас учили? И отац, и сви наши учитељи. Љубав није од овога света, она је одозго, и нема везе са ратовима и законима. Чиме би ти могла њега да умилостивиш, ако не љубављу? Љубав побеђује све,

а теби ће помоћи. Искористи ту љубав да помогнеш народу, да мање пати. Немој да те то унесрећује.“

“Али тај човек ... Зар је он душа душе моје? Он?”

“Ако си га препознала, немој да бежиш од тога.“

“Боже, Стефане, како утичеш на мене! Нека ми овај спокој остане. Жао ми је што не могу и даље да живим са тобом, да уживам у твом присуству. Како ћу поднети да те виђам само једном у години? Мој посебни, златни брат.“

Плакао сам и ја. Имала је само седамнаест година, а бреме судбине претешко.

“Такав је закон њихов. Једном годишње долазићу са властелом и Вуком, да се поклонимо султану. Видим да ће доћи време када ћемо се чешће виђати. Ти си део мог живота и пута.“

Загледао сам се у крст око њеног врата. Волео сам да гледам како јој пристоји, јер то није обичан крст. Његови крајеви били су у облику љиљана.

“Три латице, три лозе настале од Магдалениних потомака. Не заборави учење. Одржаће те. Љубав није грех.“

Подсетио сам је на оно најлепше што чувамо у себи. Да не заборави. Слушали смо и причали о томе још од раног детињства...

“Планету и људска бића створили су Ел и Асерат, Бог и Богиња, наши родитељи на небу. У небеском дому постојале су душе које су имале мушко и женско лице, тако их родитељи створише.

Али, план за људске душе био је да живе на планети Земљи, да добију физичко тело.

Када је Бог рекао: "Хајде да их начинимо по нашем облику, мушко и женско да буду", обраћао се својој другој половини, Богињи. Свака душа растављена је на два дела, јер је два лица и имала. Тако су добиле тела и посебну мисију за овоземаљски живот. Да свако живи племенито и успешно тако што ће користити стваралачки дар дат од небеских родитеља, а тиме ићи путем светлости и духовности. Крајњи циљ таквог пута је срести своју душу близнакињу, поново се спојити са њом, како духовно тако и физички. Онај део душе од којег сте растављени поново када сретнете, радост ће бити неизречива. И тако из живота у живот, са посебним задацима и мисијама. Али ми у овим телима никада нећемо моћи да схватимо и разумемо шта се догодило. Да ли људска злоба или утицај злих сила из других светова? Шта је допринело томе да се мали број душа сретне и живи заједно у благостању? Једна душа а два тела, то су душе близнакиње, када се у овоземаљском животу споје. Али човек је пао, прогнао сам себе из раја који носи у себи, и сада се мучи из живота у живот, плаћа дугове и настоји да се врати кући. На почетку ове ере, пар близанаца, посебно напредних душа, пар Изабраних, учило је људе како да се врате својим коренима. Исус и Магдалена, а и многи други са њима."

Опоменуо сам Оливеру да се сети ове истине, јер ако је видела у очима човека да је део њене душе, да су се заједно родили у освет зоре стварања, од те љубави побећи не може. Ако га је препознала и он њу, ту нема греха, нити места за овоземаљске приче. Јер ово време ће проћи и када се некада поново роде, опет ће се срести и волети, као што су се волели и пре овог живота...

Гледао сам свој лик у огледалу. Много сам видео у сопственим очима, страх ме обузео. Био сам дечак, знао сам да се неће вратити срећни дани. Не само да их нисам могао вратити, него је на мени било да створим боље дане за свој народ, на себе да не мислим.

Ушао сам у собу за молитве и понео две свеће, црвену и белу. Тако се молимо Магдалени. Соба је и даље одисала свежином, могао сам осетити радост прошлих дана. Затекао сам мајку како стоји пред иконама и немо их гледа. Одувек сам сматрао да је она најлепша жена, дуге тамно црвене косе и плавих очију, млађа од својих година, достојанствена у својој жалости. Стао сам иза ње и држао свеће на овалу, док су гореле. Гледао сам у ликове испред нас. Магдалена у зеленој хаљини и црвеном огртачу, исијава из ње љубав, понос и туга... Мајка и ја лично на њу. Исус у белој хаљини и црвеном огртачу, порука да су га и Назарени и Есени ишчекивали и признали за спаситеља. У руци је држао црвену књигу, своје јеванђеље, које је

нестало у времену. Трећа слика, Свети Петар са петлом у руци, и поред њега Свети Вид.

“Стефане, разговарајмо...” - рекла ми је мајка, а знао сам шта жели знати.

“Знам, твоје питање лебди у ваздуху.”

“Онда ми реци. Опрости што ти кварим молитву. Лепо је што си донео свеће. Ја одавно нисам имала снаге да их палим.”

“Тебе интересује Оливера.”

“Да ли воли оног човека? Шта би друго теби у потаји рекла?”

Није ми било лако да одговорим, осетио сам узнемиреност у њеном гласу.

“Мајко, чуј ме... Оливери је љубав постала терет на савести. Морао сам да је подсетим на учење. Ако је он њен други део, мора да буде срећна.”

“Значи, у праву сам. Због тога није ни хаљине променила, ни крст скинула! Изгледа другачије.”

“Нека ти је лакше због тога. Чудно јесте, али ко ће знати путеве душа које се укрштају? Мене више Вук брине.”

Милица се збунила, јер је схватила да од мене не може ништа сакрити. Погледали смо кроз прозор Вука, шетао се по башти, дете, као и свако друго.

“Зашто он да ме брине? Мало је непослушан, несрећан је због губитка оца.”

“Рекао ми је да сам јеретик и отпадник јер волим звезде и симболе змаја. Био сам благ према њему, али он пада под утицај свештеника који не подносе

наше веровање. Више пута сам видео како му нешто говоре у потаји. Мораш утицати на њега да ми не постане непријатељ.“

“Не говори то! Неће те он мрзети, само је дете које не зна шта прича. Знам да су му говорили глупости, али нама и народу црква је ослонац. Имамо једни друге, нико нас не сме раставити и завадити.“

“Знам, само сам забринут, осећам да нешто није у реду. Знам да се исто дешава код Вука и Маре, прочитао сам писмо.“

Она се у чуду нашла и прекрстила се.

“Господе, сачувај ме да не полудим! Покушавам да те заштитим од таквих глупости, јер си и ти још дете, да се не оптерећујеш.“

“Нисам дете, данас сам то схватио! Огледао сам се, дуго... Ова душа је много стара. Понекад помислим да ја нисам ја. Свестан сам да сам послат међу вас. Али вас и волим највише у животу. Мораш утицати на Вука. И Мара ти је на то указала, нису глупости.“

“Како си нашао писмо?!“

“Привукло ме нешто твојој соби, као магнет. Погледао сам испод твог јастука. Тамо си сакрила писмо. Прочитао сам, и нисам се изненадио. Моја сестра је паметна и не скрива ништа.“

Моја сестра Мара. Висока, лепа, црноока, косе боје кестена, баш као наш отац. Мислила је на нас,

исто као и на своја три сина која је гајила са Вуком. Њено писмо било је узнемирујуће.

“Драга мајко,

Стално сте ми у мислима и молитвама. Моја сте брига и љубав. Покажи ово писмо Стефану, и разговарај са њим. Да ли се код вас нешто чудно дешава са Вуком? Окрећу ли га против брата? Ми имамо проблем са Ђурађем и неким свештеницима. Дечаци су били са оцем на служби, а испред цркве, када их је гужва раздвојила, један свештеник је пришао Ђурађу, и свашта му говорио. Како је Стефан јеретик и на Бога хули, те да се морају оградити од њега и од такве отпадничке вере. Неко од народа је то слушао и рекао Вуку. А знаш какав је мој Вук, никоме не остаје дужан. Рекао је: “Оче, уз дужно поштовање, не трујте ми сина. Не узимајте у уста свето Стефаново име. У Крушевцу је златно дете за које Бог има посебне планове.”

“А што се свашта прича? Окупљате јеретике, они што кажу да знају да читају звезде, ти врачари су вам пријатељи.”

“Не изговарајте такве грехе! Нису врачари, него научници. Не окрећите брата против брата!”

Када су дошли кући, окупили смо се сви петоро, а наш Ђурађ као да је био неко други! Поверовао је у причу како је његов брат Стефан богохулник! Сваки дан морамо да издвојимо посебно време за њега, како би му изнова причали истину. Не знам да ли нас разуме јер ћути, много ћути! Вук се плаши да ће и на

вашем двору покушати да унесу мржњу међу браћом.

Та трагедија се мора избећи....

"Ти њој ниси ништа одговорила. Желиш све да решиш сама."

"Намеравала сам да јој одговорим, само не знам шта бих јој написала. Да је и Вук ћутљив, да га посећују свештеници, а тебе не."

"Мене не воле, а ја ћу увек бити у миру са њима. Ипак ми је брат много важнији. Он не сме да ме мрзи."

"Неће док сам ја жива. Понекад помислим како нећу моћи да издржим, да ћу умрети од брига и жалости. За коју годину, када преузмеш власт, можда се замонашим. Хоћу то да знаш унапред."

"Мене то неће изненадити. Иди, сигурно си жељна мира. Жудиш за слободом, да покидаш ланце које вучеш за собом."

Опет ме је погледала са страхом. Понекад сам осећао сажаљење. Као да је патила што нисам обично дете.

"Молим те, немој више тако да ме гледаш. Нисам ја странац."

"Богами, понекад помислим да јеси. У твом погледу као да видим несагледиве даљине. Док сам те носила у утроби, размишљала сам како ли су се осећале мајке Изабраних. Питала сам се да ли је душа овог детета старија и напреднија од мене, толико да ће он мене учити, а не ја њега?"

“Како је отац размишљао?”

“Био је пресрећан. Као да је из њега исијавала светлост када би ме погледао. А када те је први пут узео у наручје, запевао је молитву захвалницу. Плакао је од среће, и говорио ми: “Погледај, црвенокос је! Твоја црвена коса. И плавоок је на тебе!” И док сам се топила од радости, питала сам се колико си моје дете, колико ћу ти бити потребна?”

“И зато ћеш ме оставити?”

“Оставићу двор, тебе нећу. Има још времена до тога.”

Осетио сам тугу, осетио сам се као дете које и други родитељ оставља. Отац је у смрт отишао свесно, а и мајка ће нас свесно оставити.

Наш разговор је прекинуо долазак драгих гостију. Моја три најдража учитеља, тајни припадници тајног реда јеретика.

“Учитељу, добро ми дошли!” - узвикнуо сам и загрлио најстаријег. Био је један од звездара који су моје рођење прочитали у звездама.

“Владару наш, тужан си. Поново туга и јаке емоције. Дошли смо да вам бар мало улепшамо дан.”

“Дошли сте у правом тренутку. Немојте ме никада оставити...”

Рекао сам то из срца. Хтео сам да се мајка предомисли, али већ сам је видео као монахињу за неколико година. Учио сам себе да преобразим тугу у озбиљност, да непрестано себе подсећам ко сам, и зашто сам овде.

Уздићи себе изнад бола можда је највећа човекова победа. Игнорисати патњу, отерати је као паразита који лута од једне до друге жртве. Много се може видети са те духовне висине. Нови свет, друга димензија, све ново и лепо. Уздићи себе, прећи степенице, и попети се на врх са којег се не пада, стопитисе са светлом и постати надчовек.

Имао сам још једну лепу годину током свог дечаштва, иако сам већ три године био кнез. Током 1392. године боравили смо на двору код Вука и Маре. Лепи дани за нас, живели смо као једна велика породица. Моји рођаци су ме волели, а мој брат Вук је престао са својим чудним понашањем. Толико се радовао што смо сви заједно, да сам после дугог времена поново видео њега срећног и насмејаног.

Двор у Приштини одисао је топлим породичном атмосфером, иако је та година била почетак пада великог Вука Бранковића. Био је господар Срба и Подунавља, али је те године изгубио Скопље и постао отомански вазал. Осећао сам велику тегобу због тога, а знао сам да ме иста судбина чека. Био је мој идол, мој омиљени витез Змаја, мој учитељ и други отац. Издвајао ме је од осталих момака, и сваког дана ме водио у врт да вежбамо ратничке вештине.

“Кнеже, идемо! Обећао сам ти да ћеш бити Змај, а видим да си већ надарен.”

“Никада нећу бити као ти.”

“И не смеш бити као ја. Ти си рођен да ствараш мир, и само ћеш због тога држати мач у руци. Ја сам ратник, меније судбина зла...”

“Зашто им се и даље одупиреш? Постао си вазал, а и ја ћу једног дана. Мораћемо, да бисмо очували народ.”

“Тешко је то објаснити, Стефане. На онај дан моји војници су уништили велики део њихове војске. Од тада ја чувам Косово, не желим да га дотакну. Шта ћемо од ових светиња? На сваком зиду постоји симбол вере и порука за будуће генерације. Зар то предати Турцима? Мој народ очекује да га браним до краја, и тако ће бити. Када погинем, теби поверавам породицу. Моји синови су вешти, и учим их праведности, алити си златно дете.”

“Не говори тако, молим те.”- једва сам успео да изговорим, јер су сузе кренуле. Гледао сам у оштрицу мача, и мач ми се одједном згадио. Бацио сам га на земљу, и гневно погледао Вука. Стајао је поносно, какав је увек био. На сунцу се пресијавала његова коса црна као ноћ, и очи као угарак. Био је тако висок и леп, моћан.

“Ти синепобедив!”

“Покушаћу да будем.”- рекао је искрено, али више није веровао у своју победу.

Сетио сам се колико ми је значило његово присуство оног тешког дана када су мошти мога оца пренете из Приштине у манастир Раваницу. Вук је стајао уз мене, и подсећао ме на моју улогу.

“Запамти Стефане, твоја судбина неће бити оваква. Ми који смо изабрали да страдамо, да ти не будемо узор. Куда ти прођеш, осећа се мир, па тим путем и пођи.”

Нисам могао да сакријем тугу када смо се вратили на двор. Гледао сам Мару, личила је на свог мужа. Били су као одраз у огледалу једно другом, били су једна душа, а два тела.

Осетила је да сам потиштен, и повела ме за руку низ ходник.

“О чему мислиш? Што си тужан?”

“Вук не извршава своје вазалне обавезе. И намерава да настави са борбом.”

Тужно се осмехнула, и пољубила ме у образ.

“Ја ту ништа не могу, то је његов живот. Од оног дана покушавам да га преобразим, али сам схватила да ћу га тако отерати од себе. И ја се плашим да ћу га изгубити, у души ми је пакао. Он је зацртао да сачува земљу, а почео је да губи.”

“Докле ће тако?”

“Немој Стефане, молим те. Плашим се да причам о томе.”

“Опрости. Знаш колико га волим.”

“Како не бих знала? И он тебе много воли. Размишља о твојој судбини колико и о својој деци. Хајдемо, ручак је постављен.”

“Маро, хвала за ове дане. Никада вам нећу заборавити.”

“Не губимо наду да ће их бити још.”

Насмешио сам се ради ње, али сам знао да више неће бити оваквих дана. Због тога сам желео да време стане, или да смо сви заједно у неком другом свету где је све лепо, и туге нема.

Убрзо је дошло време да преузем терет на себе, и почнем испуњавати своју мисију. Седамнаест лета, горак укус живота, страх од самог себе, да не поклекнем, да не оставим све. Брига о народу, брига о млађем брату, који се све више удаљавао од мене. Схватио сам да нико од племића и учитеља не може вратити Вука мени, а ни ја сам. Јер ја сам сам био узрок. Није ме гледао као брата, а ја сам покушавао да га придобијем. То је трајало цео његов живот.

У једном смо се слагали-није требала да нас остави. Изгубили смо породицу. Имао сам осећај да он криви мене и мој пут.

Повео сам га да посетимо мајку. Повукла се у своју задужбину Љубистиње. Морао сам да је видим, и причам са њом. Дешавања нису била добра. Вук и ја смо са још петорицом коњаника стигли пред капију манастира, када нас је угледала једна од монахиња које су распремале двориште.

“Сестро Евгенија, изађи! Кнез је стигао!”

Мислим да њеној радости није било краја. Питао сам се зашто је отишла када јој недостајемо? Погледао сам брата. Тужан дванаестогодишњак сјахао је са свог коња, и потрчао мајци у загрљај. Задржао сам сузе. Откада сам напунио седамнаест и постао владар, плакао сам само у својим одајама,

када ме нико не гледа. Моји најближи сарадници уз помоћ којих сам владао нису желели да виде моју слабу страну, јер је њима требао јак владар, у којег ће се уздати.

Престао сам да гледам у мајку и брата, поздравио сам монахиње док им је моја пратња уручивала поклоне које смо донели са двора. Поздравио сам се са мајком, и оставио је са Вуком. Разумела је шта желим, да одвоји што више времена за њега. Провели смо сате са њима, у миру и блаженству, у њиховом свету где је све спокојно. Морао сам пред одлазак да разговарам са мајком. Први тешки догађаји пали су, а да сам као владар имао везе са тим.

“Знаш ли шта се догађа у Бугарској, и шта се десило са земљом нашег зета Јована? Бајазит је уништио Трнову Бугарску, а многи људи је напуштају и траже уточиште у хришћанским земљама. Многе сам већ примио.”

“Обавештена сам о свему. Примај људе, спаси им животе. Само ништа о Драгани нисам чула. Како ли ће живети у ропству?”

“Надајмо се да ће живети мирно. Уздам се у Оливеру, да ће молити мужа колико је у њеној моћи. Позван сам код Бајазита, на састанак у Сер. Потајно се надам да ће и она бити тамо. Пожелео сам је.”

“Какав је твој и Вуков однос?”

“Удаљио се од мене, не могу те лагати. Моја власт је претешко бреме које носим, а за брата мало

времена imam. Улажем у његово образовање највише што могу. Наши учитељи уједно су наша породица.”

Нисам хтео да изазовем тугу у њој. Видео сам да није срећна што причам о брату као да је сироче које нема ни оца ни мајку. Погледао сам у монахиње и у прелепу башту око манастира.

“Једно је сигурно. Док сам владар, борићу се да се светло и нада не угасе. Макар се и побратимио са Турцима, заштитићу земљу и оваква рајска места. Волео бих да дођем код вас, и да останем овде. Али, морам даље. Да урадим све што је у мојој људској моћи.”

“Драго ми је што то чујем. Прича се да те народ воли. Многи путници овамо свраћају, мене и не препознају. О теби лепе приче круже. Остани такав, а мени често долази.”

“Мораћу. Твој савет ми је увек потребан. Остани у миру.”

Хтео сам да јој кажем: “Барем једном признај зашто ниси остала са нама. Јесам ли ја разлог? Ниси могла да подносиш моју мисију, и све што ћу урадити. Мој живот је и твоја тегоба.”

Уместо тога загрилио сам је, и извукао прамичак њене косе испод плашта.

“Још ти је коса црвена. Чини ми се да си млађа, и још лепша.”

“Пусти мене, нека си ти леп и снажан” - изговорила је кроз сузе. Морао сам се удаљити. Дану сеближио крај. А ја сам био на почетку свега.

СУСРЕТ СА БАЈАЗИТОМУ СЕРУ

Испуњен страховима, није мировао, нити коме веровао. Лукав план је смислио, да сам и ја наивно поверовао у то. Решио је да окупи све хришћанске вазале, а сваком од нас да пошаље одвојен захтев. Тако је сваки од нас мислио да долази сам.

Окупљени у султановим просторијама чекали смо га да донесе нове захтеве, или да некоме пресуди. Били смо слуге, а он никада није веровао својим слугама који су му најпре пружили отпор, па након пораза признали његову власт.

Понадао сам се да је Оливера са њим. Глас о њиховој љубави пронео се кроз два народа...

Није била ту, а време је пролазило. Узнемирени вазали хтели су побећи, али то би их одвело у сигурну смрт. Морао сам да учиним нешто. Осетио сам зло у ваздуху. Над нама се надвило црнило. Пришао сам једном од војника.

“Ага, желим видети господара. Пут ме зове натрагу своју земљу, где ме обавезе чекају.”

“Морате сачекати. Господар је заузет, долази до краја дана.”

“Опростите, ја не верујем у ту причу. Видим га, он је у одаји до нас.”

Сви присутни су се збунили, и помало уплашили моје смелости.

“Не навлачи Бајзитов гнев на све нас. Кнеже, молићу те!” - узнемирено је узвикнуо Константин Драгаш.

Нисам имао времена да му објашњавам. Поново сам се обратио аги.

“Реците султану да га Стефан Лазаревић жели видети. Брат султаније Оливере.”

Име моје сестре нас је спасло. Човек испред је гледао уплашено и постиђено.

“Одмах ћу пренети господару.”

Осетио сам понос. Уважено сам се обратио вазалима.

“Захваљујући мојој сестри, вратићемо се својим кућама. Само се смирите.”

Нисам дуго чекао сусрет. Бајазит ме примио у своју собу, која је била само неколико корака од оне у којој смо чекали. Нешто злокобно је одзвањало у мрачном ходнику.

Очекивао сам да видим исто то зло у човеку који је решио да нам одузме животе. Уместо њега, видео сам збуњеног владара.

Поклонио сам се. “Султану мој. Недавно си ме ословио са “сине”, а данас хоћеш да ме убијеш. Моја душа је затрована разочарењем и тугом.”

Смело сам га погледао у очи, али на онај начин каквим сам збуњивао људе. Осетио сам задовољство када сам на његовом лицу видео језу. Био је уплашен од нечег њему непознатог. Говорио је сасвим тихо, једва сам га чуо.

“Ти... ти си или вештац, или светац. У овом тренутку ми је јасно зашто се у племићким круговима говори о твојим очима. Плаше се да гледају у њих, толико су урокљиве. Кажи ми, јеси ли вештац?”

“Ни једно, ни друго. Обичан сам човек. Прободи ме копљем, и ја ћу умрети. Као што би се то и теби десило.”

“Зар мислиш да бих ја подигао мач на тебе? Ти си моје и Оливерино дете, ти си посебан. Испричала ми је причу о твом рођењу.”

“То има везе са нашом вером, а за тебе смо неверници.”

“Неверничке цркве не говоре о тој вашој вери. Ви сте за њих отпадници.”

“Ми смо наследници верског покрета који поштује Бога тако што шири мир и поштовање према свим живим бићима. Наше прастаро учење забрањује проливање крви и одузимање слободе другим људима. То раде Ватикан и ваше царство. Ви ради нашег учења присвајате свет за себе, а ми, који се данас овамо намамио, служимо твом царству. Ради мира и ради опстанка свог народа. Не молим те за себе, већ за њих. Они су ти покорни, и нема издајника међу њима.”

“Добро. А онај у Приштини? Што стално мач подиже против мене, и не извршава своје обавезе?”

“Он је такав. Никада неће бити другачији.” - изговорио сам ово поносно и пркосно. Желео сам да

плачем или побегнем у заборав, али нисам допустио да Бајазит види моју слабост.

“Ти и Оливера га много волите. А нисте успели да га уразумите. А ни ваша старија сестра.”

“Он је такав, као што сам ја овакав, а и ти, господару! Ни тисе не би могао променити, макар ти то и сам Бог наредио. Вук Бранковић је мени био други отац. Одгурнуо ме је од себе када је схватио да не смем бити на његовом путу. Учио ме је да ширим мир око себе, а не да ратујем.”

“Али те је научио ратним вештинама.”

“Јер сам желео! Једног дана ћу постати витез у Реду Змаја! Припремио ме је за то, јер већег витеза од њега нема!”

У Бајазитовим очима севала је мржња.

“Због тог човека звона на неверничким црквама звонила су у част победе ваше војске! Његови војници су прегазили десно крило моје војске!”

“А шта би ти радио да си на његовом месту?! Ви сте дошли на наше!”

“Тако је морало бити! У име Алаха освајамо свет, и ширимо једину праву веру...”

“Тешко нама обојци! - узвикнуо сам, и прекинуо га. „Ја носим претешко бреме, и много посла имам у данима који долазе, а ти мораш да испуњаваш онако како су те одгајили. И теби и мени зацртано је самим нашим зачећем у мајчиној утроби шта ћемо бити. Али ја сам много срећнији. Ја ништа туђе не узимам, само браним. Моје рођење

прочитали су у звездама, што значи да је сам Господ мене послао.”

Кренуо сам према вратима, уместо да сачекам његово одобрење да изађем.

”Сине!” - дозвоао ме полушапатом.

”Поздрави ми сестру. Дошао сам овамо испуњен радошћу да ћу је видети.”

”Пренећу јој поздрав. Све ћу ти дозволити да урадиш, ако ми будеш веран. Само Бранковића не могу поштедети.”

”Нисам то ни тражио. Ти мораш да му отимаш, то је твоја мисија, султану мој.”

Поново сам га погледао својим ”вештичијим” очима и покорно се поклонيو.

”Стефане, молим те да изађеш. Поручи вазалима да су слободни и да се састанак одлаже. Следећи позив биће позив у поход.”

Нисам ништа одговорио. Свој први поход на Бајазитовој страни очекивао сам и у јави и у злим сновима. Стигле су и вести о Драгани. Пошто је остала удовица, јер је Јован Шишман погубљен, удала се за његовог сина Александра. Више нису живели у Бугарској. Одселили су се, али нико није знао где. Као да су нестали.

Први удар судбине задесио ме на јесен следеће године. Почетак најгорег периода мог живота. Бајазит је почео да окупља своје вазале за поход против влашког војводе Мирче Старијег. Ја сам по први пут предводио српске помоћне одреде. Исту

судбину делили су српски великаши Марко Мрњавчевић, Константин Драгаш (обојица погибоше) и Константин Балшић.

Наши војници знали су због чега их водимо да се боре на страни непријатеља. То нам је било једино решење да земља постоји и у будућим вековима. Свестан у какву битку крећем, написао сам сестри Мари писмо, последње пред најгоре дане.

Драга Маро,

Ово су последње речи твог брата Стефана. Стефан за неколико месеци неће постојати. Опростио сам се од самог себе. Учинићу много тога против свог срца. Од пролећа ја нећу бити ја. И тако, све док сам у овом телу. Опростићу се од брата и мајке, од оца Лазара и од другог оца, Вука. Ја морам ово да урадим. Након рата уследиће мир, и развићу културу у нашој земљи. Покушаћу да створим нову земљу Катара. Отворићемо школе, уметност ће цветати..

Само да ово прође. Волим вас, само то немојте заборавити. А брата Стефана заборавите.

Пролеће, 1395.

“Једино што тражим је да окамениш душу моју у биткама које следе.

Прихватам судбину овакву каква је, друго ми ништа није остало. Не разумем све путеве твоје... Покушаћу да их спознам.”

Молио сам се у нашој соби за молитве, гледајући у лик Господа. Захтевао сам да тај дан будем сам у соби, и да нећу никога видети ни чути. Једина особа коју сам желео да видим је Вук, али нисам ни имао наду да ћемо се поздравити.

Пустио сам га... Био је у рукама учитеља, остао је својеглав и лакомислен. Нисам успео да му заменим родитеље.

Али тог дана ме изненадио. Ушао је у собу без куцања и затекао ме како гледам у Христа, као да ми је последње.

“Ти? Ниси овамо крочио данима.”

“Месецима.” - исправио ме, и осврнуо се око себе. Било је сете у његовом погледу, због мирног детињства које је прекинуто трагедијом.

“Знам да крећеш. Требало би да се поздравимо. Памет у главу, Стефане. Ако се сетиш у сред битке на чијој си страни...”

“Прекинуо бих битку, да сам Стефан. Написао сам и сестри Мари. Опростио сам се, јер више нисам онај ваш брат. Овог пролећа крећем на пут који ми је записан.”

Вук се збунио, и осетих тугу од њега, да допире у таласима, као да менешто покосило по целом телу.

“Ти ћеш бити изузетак. За тебе ћу остати онај стари.

Желим да ми се вратиш, да будемо блиски. Ми само један другога имамо. Остали смо сами, породице одавно нема. Молим те да будеш добар према свима који мисле о теби. Слушај учитеље, образуј се. Није ми више битно што не верујеш у исто што и ја. Удаљио си се од мене јер су ти рекли да сам отпадник и богохулник. Ако мислиш да је наша преткиња била блудница и да није заслужила да је поштујемо, жао ми је због тога, али и даље сам твој брат. Више ми ни то не смета. Поштуј све око себе, скини тај пркосни израз са лица.”

Нисам очекивао да ћу га сасвим преобразити, али нешто се у њему почело мењати. Изненадио се што га нисам хладно прекорио или прећутао одговоре.

“Очекивао сам да ћеш ме истерати јер сам те прекинуо у молитви.”

“Не, цели мој живот је молитва.”

“Томе и свештеници уче народ. Да живимо у молитви.”

“Видиш... Вера је једна, само су различити погледи и схватања. Све је једна велика целина, и људи и планета, и небеса. И онај Бајазит нам је брат, само што тога није свестан.”

Загрлио сам брата. Снага се у мени пробудила.

Веровао сам да ми се заувек вратио.

“Вратићу се, Вуче. Само горе или планине би могле да нас раставе. Ако се земља затресе и спали моје путеве до тебе.”

“Верујем ти. Увек си испуњавао своја обећања. Али и превише си млад за такву борбу. То је прави рат.”

“Рат је, али за мене само пут којим ћу проћи до коначног циља. Ако помогнем Бајазиту, допустиће да обновим ову државицу.”

Страшна битка на Ровинама одиграла се мају, у време када сам некада раним јутром јахао коња и поздрављао природу око себе. Брао сам цвеће и доносио га мајци, и свим женама на двору, од слушкиње до учитељице. Све њих сам сматрао својом породицом, јер се људи деле на лоше и добре, не по сталежима. Када сам био дечак, молио сам оца да самном трчи по пашњацима, и да заједно поздрављамо људе који раде на својим њивама.

Све је прошло... Вратиће ми се детињство у следећем животу. На блиставо осунчано мајско јутро, носио сам оклоп и копље које ћу окрвавити крвљу невиних војника. Молио сам се у сваком тренутку, не за свој живот, већ да никог не убијем. То чудо ми је било најпотребније.

Али нисам тако мислио и када је битка почела. Копља су се укрстила, главе падале, а многи су јуришали на мене и моје војнике, да сам се морао бранити. Глас о вештинама српских витезова

надалеко се чуо, те је свакоме било у циљу да нас уништи. Погрешили су, ми смо уништавали све пред собом.

Као да сам био у сну, или остао без осећаја. Моја прва битка била је борба да што пре из ње изађем. Пробијајући се кроз војску непријатеља, тражио сам крај пута. У исто време сам схватио да имам око себе и невидљиви оклоп који нико неће моћи пробити. Осетио сам се непобедиво.

Војвода влашки је признао султанову власт. Османлије су наставиле своје освајање, а ја сам и даље предводио наше непобедиве одреде. Кући се нисмо враћали, рат је трајао. После битке на Ровинама заузет је Видин, а у лето следеће године и Банат.

Било је дана када нисам имао никакво осећање, борио сам се са циљем да се битка што пре оконча. Али ноћу, када сна нисам имао, гледао сам у своје шаке и схватао страшну истину, да су окрвављене. Једини начин да спасем свој народ.

Да ли ће кроз векове будући нараштаји писати о мени као о проданој души, или као о жртвенику који није бирао пут до циља? Да ли сам могао другачије? Одговор нисам знао.

Сетио сам се речи свог учитеља, звездара и великог мудраца, који је на мој пут гледао потпуно другачије. Одвео ме је у прошлост, да бих се опоменуо од свега, и ослободио савест терета кривице.

“Све војске крсташа које данас постоје, нису ништа друго до крваве војске које руше све пред собом. Продужена рука инквизиције, најгорег зла које је људски род могло да задеси.

Исте војске су уништиле Катаре пре скоро двеста година, а и данас би исто учинили. Имај ову истину у срцу, и биће ти лакше. Пре осамдесет година исте снаге су уништиле Темпларе, јер су били напреднији, и знали су тајне . Истине које би срушиле ову вештачку религију што влада, и помоћу ње претворише многе државе у тамнице. Ти си кнез територије која није тим злом обухваћена. Црква твог народа није инквизиција, и зато је одбрани на све начине који ти се пружају. Нека ти не буде жао ако разориш крсташке војске, то су варвари. Нису бољи од Османлија. И једни и други убијају у име Бога, и крију се иза његовог имена. Једина права хришћанска војска била је Ред Змаја, којег је основао твој предак, цар Душан. Тим вештинама обучена је цела војска твог оца, пред полазак у битку на Косову, а највећи међу “Змајевима” још увек је Вук Бранковић. Због тога он не жели да се преда, и положиће живот. Ускоро ће поново постојати Ред Змаја, и ти ћеш у њему имати почасно место. Нека ти не буде тешко. Али, пази када кренете на Босну. Тамо још увек постоје наша браћа Катарери. Они неће бити у војничким редовима, али твоја мудрост мора их заштитити.”

Да ми не буде жао... Носићу ове речи као амајлију за собом. Јер оно што се ускоро догодило није само била битка, већ покољ, и прави овоземаљски пакао. Септембар је донео битку код Никопоља. Тај дан је крај старог Стефана Лазаревића и крај Вука Бранковића.

Битка на Ровинама изазвала је крсташе да се окупљени у Мађарској спреме у велике походе. Водеће земље биле су Енглеска, Француска и Немачка. Прешли су Дунав, заузели Видин, и на крају заузели Никопољ. То беше најгори ударац за Бајазита, јер се тамо налазио отомански гарнизон. Када је за ову опсаду сазнао Бајазит, прекинуо је борбу за Цариград, и упутио се ка Никопољу. Моја војска се придружила код места Пловдиво. Не знам да ли нам је помогао Господ, или нас је водио враг, али надљудска снага мојих војника пресудила је крсташима већ на почетку битке. Пробили смо мађарске редове и напали мађарски стег, који водио муж моје сестре Теодоре, Никола Горјански. Нисмо налетели један другом у сусрет, то би за мене био страшнији ударац од саме битке. Али је наш напад на мађарски стег утицао на крсташе да помисле како је краљ Мађарске, Жигмунд, погинуо, те су почели да се повлаче. Настао је прави покољ над крсташима. Мојих петнаест хиљада витезова оклопника уништило је европске војне снаге.

После пакла код Никопоља, османска војска је лако заузела Видинску Бугарску, а 1397. Атину,

Морејску деспотовину и Цариград. Падом Цариграда угрожене су све хришћанске државе на Балкану. Рашка није, јер сам је својим учешћем на турској страни спасао, али пало је Косово. Вук Бранковић је заробљен и исте године, у октобру, напустио овоземаљски живот. Његова смрт бацила је сенку на све битке које сам преживео. Као да је све био сан, а жалост за њим јава. Тежак ударац моје судбине био је тај што му нисам могао помоћи, већ сам и помогао његовом паду. Бајазит ме је поштедео упада на Косово. То је његова захвалност за све моје учињено у походима.

У октобру 1397. желео сам да будем сам. Призивао сам старог Стефана, који би могао да плаче и да истера сву тугу напоље, али није га било. Уз мене је време проводио брат, једнако потиштен и несрећан. Затворени у нашим одајама, покушавали смо да побегнемо од садашњице.

“Шта мислиш, како би народ реаговао када би се прочуло да његов кнез седи у замку, и не жели да изађе ни у врт?”

“Народ не размишља о мени. Али мене је срамота од целог света. Нисам био на Косову, али моје разбијање хришћанских снага ојачало је турско царство, и тако ојачано уништило је нашег идола. Ако сам икада имао идола, био је то Вук Бранковић. Сада је моја сестра остала без своје љубави, а рођаци без оца. Њима је ових дана исто као што је нама било ‘89.”

Али су старији. Они су већ одрасли, док смо ми онда били деца. "Вуче, шта ћемо? Ја ово морам да прихватим, али не желим. Шта ће мислити Гргур, Ђурађ и Лазар?"

"Ни мени то не треба, али то је последња жеља нашег идола. Сети се оне године проведене на њиховом двору? Никада нисам био тако срећан после очеве смрти."

"И ја. Те године смо последњи пут имали породицу."

Писмо смо добили од Маре. Наша храбра сестра, која је тих дана била у дубокој жалости, мислила је на нас. А разлог писма био је за мене тежак, као ново бреме које ћу носити.

"Стефане,

Дошло је време да ти предам једну заповест, последњу жељу Вукову. Ти ћеш управљати нашим областима, водићеш бригу о нашој породици. Вук је ту одлуку донео пре свог пада, јер је знао да не може дуго водити своју битку. Тако ћемо ми бити спашени од османске руке, ти ћеш нам бити господар. Само Вучитрн остаје наш. Наши синови су пристали на то, јер их је отац учио да ти верују. Говорио је како си ти старији од своје старије браће. Пази на Вука, још је дете. Ја сам изгубила део себе, други део моје душе поново сам изгубила. Али знам да је са нама, осећам његово присуство. Много те је волео, и никада ти ништа није замерио. Надам се дану када ћу вас

видети. Пожелела сам да те пољубим у црвену косу, и да Вука привучем у крило. Воли вас Мара.“

Неколико дана касније одговорио сам сестри. Нисам имао жељу за њиховим областима.

“Прихватам заповест, јер је то заповест мога “Змаја”, поштованог и љубљеног. Моје име биће само на папиру, бићете моја брига. Нека Бајазит мисли да живите у сиромаштву, такву ћемо причу испричати за свет. Нека моја браћа прочитају ово писмо, дане мисле да им отимам области.

Туга због његовог одласка биће у мени дуго, све док и сам не одем. Маро, волимо вас Вук и ја, два усамљена принца.“

Био је то још један опроштај од прошлости. Нисам се опростио од сестре и сестрица мојих, већ поново од старог Стефана.

Вук Бранковић је мислио и на мене и на њих. Мени је послао утеху да будем заштитник његовој породици, и скинем са себе осећај кривице који ме је прогонио. Познавао ме је у душу, и знао је колико ће ми бити тешко док не стигнем до циља.

И данас осећам његов дух који ме прати као анђео, као и дух Лазара и Милице. Мислим да ће пратити моје овоземаљске дане, све док им не дођем.

ВРЕМЕ ДАНАШЊЕ. ПЛАНИНА ТАРА, ЈУН, 2013.

Списи Деспота Стефана Лазаревића, које је он лично написао, доспели су у руке тридесетпетогодишњег Филипа Витезовића, из Крушевца. Професор историје, који је одувек сматрао да живимо у историјском холограму, и да се ништа није догодило онако како је написано и протумачено.

Као да је сам Стефан изабрао баш њега да ове списе преводи и објави. Или виша сила која је изабрала и Стефана да у своје време донесе светлост. Из дана у дан, присећао се оног часа када му је живот из темеља промењен. Када га је најбољи пријатељ, по занимању археолог, назвао једног јутра, месец дана уназад.

“Устај, Филипе! Имам нешто за тебе! Брате, десило се немогуће! Историја на длану! Требаш нам!”

“Долазим, одмах! Смем ли питати ко је особа? Ко је писац?”

“Стефан Лазревић, човече! Ехеј, верујеш ли! У нашем тиму је општа радост, али нико не зна! Језик за зубе! Код мене смо, у стану.”

“Стижем!”

Могао је чути своје срце у ушима. Узбуђење је испунило сваки делић тела и духа, једва је змогао снаге да се обуче. Сав у паници истрчао је из куће, због чега су родитељи кренули напоље за њим.

“Шта није у реду?! Куда ћеш?” - чуо је глас мајке, док је седао у ауто.

“Све је у реду. Дарко ме зове, хитно је!”

“А, тај Дарко! Опет је нашао неке чиније од пре двеста година!”

Њен муж, Филипов отац, слушао их је, и са олакшањем се смејао.

Овај свештеник у пензији волео је све што његов старији син уради.

“Исти ја! Исти сам био у његовим годинама. Све ме је интересовало, сад и одмах!”

“Али си био другачији, озбиљнији. Овај остаде дете. Лазар је пет година млађи, а погледај разлику.”

“Лазар је пошао мојим путем, али никада није имао ту врелину у крви. Он је добио твоју озбиљност.”

Испијали су јутарњу кафу и причали о синовима, који су се у потпуности разликовали. Млађи, Лазар, већ је имао две кћерке, и одавно је радио као свештеник. Живео је са породицом у селу, недалеко од Крушевца. Филип је још увек био са родитељима.

У Дарковом стану, тим сачињен од пет археолога седео је за столом, и посматрао своје непроцењиво благо. Филип је имао осећај да сања, или да је ушао у неки други свет, који га до јутрос није окруживао.

“Види, ово је Стефан написао. Целе ноћи нисмо спавали.” - саопштио му је Дарко гласом пуним страхопоштовања.

“Исусе боже... Како, како сте нашли? Где? Па ово је толико старо!”

“Шест векова. Потврђено, сто посто из тог периода. Али добро очувано. И закључили смо да је свето, јер се не распада.”

Огроман табак пожутелог папируса, кожне корице, жуто-зеленкасте боје, рукопис прекрасан, као уметничко дело. Све то је одолевало вековима, и чекало своје време. Филип је врховима пажљиво додирнуо рукопис. Није прочитао ни реч, али је осетио да је ово нешто потпуно другачије од свих књига које је до сада прочитао и видео.”

“Шта пише? Људи, ја не смем да погледам, ово је сусрет са истином.”

“Ти ћеш нам рећи шта пише. Ми смо једва успели да укапирамо тек неколико страна. Он је, али је причао старим речником, да нам треба преводилац. Знам да ти знаш.”

“Хоћу, једва чекам! Хвала ти на поверењу!”

“Све мора бити строго у тајности. Нас шесторица који смо овде, одлучићемо када ћемо га објавити. И како ћемо. Видећеш, сам почетак је чудо.”

“Зар толико? Смем ли знати где сте то пронашли?”

“Добили смо га. Никада није био закопан, већ чуван у тајности. Сећаш се легенде о наводном гралу Деспота Стефана?”

“То је легенда. Хоћеш да кажеш, рукопис је грал?! Могуће је! Тешко ћу да дођем себи, ово је превише... За тај грал је писало како је чудесан, и да је у власништву Карађорђевића. Нисте га ваљда украли?!”

“Не буди смешан. Можда је некада био у њиховом власништву, али нама га је дао неко други. Човек је Слободни Зидарм.”

“Шта рече? Слободни Зидар ти је тек тако предао ово благо?!”

“Зато што њима није ни требало да припада, само су били чувари. Као што чувају многе своје тајне, чували су и рукопис. Из генерације у генерацију, са колена на колена. Али они тајне не одају, они на то указују другима. По њима је ова година право време за ово откриће. Али за јавност њих нико неће ни споменути. Наш тим ће смислити локацију на којој је рукопис наводно пронађен. Ти ћеш га превести, да звучи као да је из овог времена. Да буде јасно свакоме...”

По завршетку школске године, Филип је узео рукопис који га је око месец дана чекао у Дарковој соби, и даље скривен од света. Отпутовао је на Тару, јер му је требало мирно уточиште за рад.

Стефан га је увео у свој свет и описао свој живот. Као да се отворила временска капија...”

Све што је до сада прочитао, могло је бити као прво поглавље. Цео рукопис личи на роман. Деспот је био и витез, и писац. Имао је дар да види кроз време, па је могао видети колико ће прича о њему бити бледа. Због тога је, у зрелим годинама живота, у тајности писао своју биографију. Без тајни и скривених порука.

Филип није имао мира ни сна, нити је имао осећај за стварност. И дан и ноћ је писао, укуцавао текст у програм компјутера.

Носио би лаптоп за собом у природу, а рукопис би увијао у новине, како не би нечије очи виделе. Живот му се променио.

Овог јутра пио је кафу на тераси хотела где је одсео, задовољан собом што је обрадио добар део рукописа.

Али немир због разних сазнања... То није могао избацити из себе. Назвао је Дарка. Овај се јавио, већ узбуђен, јер је очекивао да ће се Филип јавити када буде један део посла завршен.

“Еј, Филипе, жив ли си? Хтео сам да те зовем, али сам успео да будем стрпљив. Како је?”

“Прелепо. Знаш каква је Тара, рај на земљи. Али још увек се питам, сањам ли ја све ово? Знаш ли друже који терет судбине нас чека... Објавићемо до сада скривену историју.”

“Мораћемо... Видео си шта каже на почетку. Завештао је онога ко нађе, да то и објави. То нам је мисија.”

“Реци ми, колико сте ви прочитали од свега овога?”

“Мало, сасвим мало. Могу да замислим какав је наставак!”

“Наставак је да ти се коса на глави подигне. Не од његове приче, већ од многих лажи и заблуда које је лажна историја вековима наметала. Један део, који ће, по мени бар, бити прво поглавље, открива управо оно што сам ја у својој лудој глави замишљао. Никакво чудо није што је ово мени доспело у руке.”

“Причај, једва чекам да чујем! Склони се ако си напољу.”

“Без бриге, овде је безопасан свет. Слушај ме, укратко ћу ти рећи. Она историја о Немањићима, како су убијали Богумиле, нетачна је. Пошто Богумили нису били развијен покрет у Рашкој, већ у Босни, одувек се постављало питање зашто их је Немања прогонио и убијао. Који јак разлог је постојао да га прогласе убицом Богумила, ако није имао везе са њима? Па баш због тога што је имао везе, и то јаке, личне! Богумили су били Катари, следбеници Магдалениног ранохришћанског учења, а највише их је било у Француској. Истребљени су у масовном геноциду који је починила инквизиција. Циљ је био гашење живе Христове речи и његове лозе, јер су Катари у Француској тврдили да међу њима има и потомака Магдалене и Христа. А наш Деспот тврди да је по мајци потомак Меровинга. Велики духовни отац Неманиа, желео је да од Рашке

створи земљу као што су имали Катари. А Катари су живели у закону љубави и мира, њихова земља била је остварено царство небеско на земљи. Многе лажи су о њима испричане, као да су сматрали брак ђаволским, што није истина, јер су се множили, и сматрали љубави светињом. Био је то читав један народ. Када су истребљени, десило се, као и увек у историји човечанства, да бар један мали број људи преживи и побегне. Тако је један део побегао у Босну. Тамо су себе назвали Богумили! Били су безопасан верски покрет, који се све више ширио, јер су ширили аутентично Христово учење. Немања, боље речено Неманиа, подржавао их је, јер је то и његова вера, а и вера његових праочева. У савезу са својим сином Растком успео је да удари темеље нове цркве, српске православне, и да добија аутокефалност, јер је то у почетку била црква по угледу на ранохришћанску, назаренску! Бабуни су били они што су сметали, и ометали земљу у духовном развоју. Брате, овде се све уклапа. Када погледаш слике краљева Меровинга и упоредиш са Немањићима, сличност је запањујућа. Као једна велика фамилија, а сада знамо и да јесте! Носили су иста одела, исти симболи су их украшавали, а лица њихова, много слична. Он каже како је Немања све ово ширио у народу, као и то да су Срби потомци племена Венијаминовог и Јудиног.

Дарко, јеси ли још на вези?"

"Ту сам. Реци још коју, па да се онесвестим."

“Тек ћеш да чујеш. Стефан прича о икони коју је Растко донео у Србију, и да су је Немањићи чували у свом замку, јер је се ради о њиховој преткињи. Касније су је однели у Хиландар!”

“Хоћеш да кажеш... Па то је исувише!”

“Јесте, то је што си помислио! Лик на икони која је названа Тројеручица је Магдалена! А није то било тешко закључити ономе ко има знање. Ја сам то одавно претпостављао. Црквено предање не крије да је творац слике Свети Лука. И ту се прича за обичне људе завршава. Али Лука је побегао са Магдаленом у Француску, и ту је сликао. Не постоји нигде записано да је Лука познавао Исусову мајку док је имала мало дете.”

“Све се уклапа... Филипе, ово је опасно. Како ће свет реаговати на то.”

“Нека причају и мисле шта им воља. Време је да се чује и друга страна.”

“Да ли је у томе одговор зашто жене не иду на Свету гору?”

“Добро си ме подсетио, умало да заборавим!! Деспот пише како је одатле одјекнула страшна лаж, и да је Растко послат да тамо унесе светлост и истину. Прочитаћеш много тога ... Ја скоро да не спавам, стално размишљам. Види, Стефан и Растко нису били обични људи. Они су изабране душе од Господа, напредне, просветљене. Они су логоси који су се родили у телу које им је изабрано, са изабраном судбином и тешком мисијом. И сви су то

знали, и цео круг фамилије и пријатеља били су јеретици.

Вук Бранковић такође је сасвим друга прича. Описан је као највећи јунак којег је Србија икада имала. Волео је Стефана очинском љубављу, и пред смрт га заветовао да преузме његове области, и тако води бригу о његовој породици. Обучавао га је да буде витез, па је Стефан већ у деветнаестој години био ненадмашан у биткама.“

“То није изненађење. Сваки паметан човек могао би схватити колико је глупа прича о издаји, и као о некој кнежевој вечери. Пише ли нешто о боју на Косову?”

“Не. Очекивао сам да ћу наићи на нешто, али Стефан наводи да му је тај дан зауставио детињство и прекинуо безбрижан живот његове породице. Нема ништа осим тога да је војска Вука Бранковића прегазила десно крило Османлија. То је и сам Бајазит рекао Стефану у једној препирци. Видећеш, много је узбудљиво! Али и много, много јасније. Све је јасно за разлику од званичне историје, која је тотално замагљена.“

“Знам, и сам Стефан на почетку говори да историју пишу победници, и да ће тако и о њему писати. Да ли сам добро разумео један део где он наводи да је Лазар из лозе Светог Петра?”

“Јесте! Зато су славили Светог Вида, свог рођака. И он је, као Растко и Стефан, био Изабрани.“

“Најежио сам се, Филипе! Тек сад се нећу смирити. Назови ме када завршиш. А ми ћемо овамо добро да размислимо када, и како ћемо то објавити.”

“Мора се објавити. Двоумљења нема. Зар да допустимо да нас победи Мавро Орбин? Тај католички калуђер и наводни историчар забележио је чувене приче о издаји Вука Бранковића, и о тој вечери где се као свађају Милош Обилић и Бранковић. А све то је писао два века касније! А после су опевали гуслари! Срамота... То само може нас да задеси! Објавићемо!”

“Наравно, скривање би било светогрђе. Чувај тај документ боље него очи у глави.”

“У реду је, не мораш бринути. Ја сам у мирној оази...”

“И вратићеш се у немир. Твој брат и отац су свештеници. Замисли када чују.”

Филип се на то безбрижно насмејао.

“Неће се много запрепастити. Никада се нису бунили када им изложим своје сумње и претпоставке. То што је црква посрбила Бога, не мора значити да сви унутар ње мисле исто.”

“Важи другар, држим ти палчеве да то што боље обрадиш. Па се видимо!”

“Ускоро, надам се. Наш добри владар је тако јасно писао, да ми уопште ништа није тешко. А чувари документа кроз све ове векове... Шта да ти кажем, прави мајстори. Како су га очували, из генерације у генерацију... Само ће нам остати једна

нерешена загонетка, ако сам Стефан није написао одговор. Како је Константин Филозоф писац његове биографије? Да ли је тај историјски документ фалш овога, или је потпуно другачији, али је прекројен и исправљен? Али није још време да о томе дискутујемо. Полако ће завеса пасти...”

Филип је осетио велико олакшање током разговора са Дарком. Пренео је на њега део узбуђења, и могао је мирно да настави са радом.

“Као да тек сада схватам да ово није сан.”

Рекао је сам за себе, и погледао свој лик у огледалу. Сетио се поглавља где Стефан стоји испред огледала и пита себе ко је.

“Ко си ти, Филипе? Син православног свештеника, професор историје, а у души мистерија самом себи. Од ране младости трагаш за спознајом и читаш јеретичке списе. Одувек си волео да пратиш литургије у цркви, али враћао си се кући упола празан. Осећао си да у тој вери нешто фали, да ми не знамо све, јер нам се не говори. Имаш дар за писање, а чудесна судбина те затекла и спојила историју, писану реч и веру.

Личиш на историјску личност која ти шаље поруку из прошлости. Само ти коса није црвена. Да ли је све ово случајно?”

Деспота Стефана народ је звао “Стефан Високи”, јер је у своје време био растом виши од своје околине, а очи је имао толико плаве и крупне,

упадљиве, да је његов биограф Константин Филозоф забележио:

“Свако је њега гледао са страхом. Треба још знати и то да није било лако сагледати његове очи ни самим великашима. И, ма колико да се неко зарицао да ће му очи сагледати, опет се тога није могао удостојити.”

Филип је ликом сличан. Висок око метар и деведесет, очи исто тако упадљиве и прозирно плаве, као да су од стакла, лице дугуљасто, усне пуне, развучене.

“Ништа није случајно. Нема случајности.”

О ПОХОДУ НА БОСНУ, 1398. ГОДИНЕ

Освануо је дан када сам решио ризиковати. Најпре свој живот, па и животе невиних људи у мојој земљи. Није у мени постојала та снага да помогнем Бајазиту у освајању Босне. Тамо је још увек било Катара који су чували веру и учење одржавали. Живели су у својим заједницама, у миру и љубави, поштујући све остале нације и вере. У мојој држави скоро да их није ни било, јер су проглашени од црквених власти јеретичима, и били прогоњени. Нисам успевао много да им помогнем, јер је црква била држава у држави. А прича о некаквом Немањи који је мачем прогонио јеретике Богумиле, дубоко се укоренила у народу. Само су малобројни знали истину, тајне групице људи који су долазили на мој двор. Неки од њих су ме пратили, и саветовали од самог детињства. Више пута сам доносио одлуку да признам катарску веру у Рашкој, и да обелоданим народу шта је истина а шта лаж, ко је вера, а ко невера. Али су ме одвратили моји учитељи говорећи да би ме то збацило са власти, и тако никада не бих успео у својој мисији. А можда би ми глава била одсечена.

План за поход на Босну био је следећи: повести мали број војника, и брзо повући помоћне одреде, под изговором да је хладна зима неиздржива. А пре него што дође до похода, групице војника одлазили су у Босну, како би обавестили народ да се склони по

шумама и планинама. Пршли су границу премаскирани у трговце, свештенике, сељаке и уметнике.

Добили смо и помоћ са неба. Османску војску није предводио Бајазит, већ млади принц наследник. Њега сам могао лако преварити.

Поход није успео. Османлије су пљачкале све пред собом у бесу и немоћи, јер смо их ми издали. Послао сам допис принцу да сумоји људи падали од зиме, да се неки нису живи вратили, већ су се смрзли у снегу и леду. Јадао сам се како сам остао без најбољих војника.

Није прошло много, а молио сам се пред Госпом, захвалан што сам се сам спасао, и што сам спасао кога сам успео.

Захваљивао сам се, а осећао да неће бити добро.

Било је унутрашњих непријатеља, који су чекали сваку прилику да ме отерају са власти. На двор ми је дошао властелин Михајло са страшним вестима:

"Кнеже, део властеле кује заверу, како да преузму власт. Обавестиће Бајазита да сте криви што је пропао поход на Босну."

"Ко је на челу тих издајника?"

"Никола Зојић и Новак Белоцрквић. Планирају да се приближе Бајазиту, и завладају Рашком."

"Да ли су то већ урадили? Хоће ли нас Бајазит окупирати до зоре?"

"Можда и јесу. Жао ми је што сам закаснио."

“Није касно, има наде. Михајло, захвалан ћу ти остати. Ниси учинио мени, већ целом народу. Ја ратујем на Бајазитовој страни да би овде владао мир, а њима то смета, и призивају зло. Наредићу да доведу Новака и Николу, и видећу шта ћу са њима.

Осећао сам како ми је гнев обузео дух и тело, кроз крв је кључао бес. Зар људи могу толико бити жељни власти, да би зарад тога жртвовали целу нацију? Да ли да будем свиреп и погубим њих за пример другима, или да их протерам? Имао сам поверење у све њих, а они су чекали да ми глава оде како би заузели двор. Само то их је занимало.

Наредио сам да их доведу. Даље нисам смео ни да помислим шта сам одлучио. Мој драги учитељ, један од астролога на двору, долетео је у моје одаје, очински преплашен и забринут.

“Стефане, сине, нећеш их ваљда убити?! Нисмо те тако учили!”

“Жељни су власти! Само власт желе! Хоће да нас завију у црно!

“Решићемо то на миран начин. Запрети им, протерај их из земље, само не убијај. Ако си морао у биткама да окрвавиш руке, то је била самоодбрана. Не сеци главу никоме.”

“Залеђено ми је срце. Немам милости за такве.”

Нисам био сигуран шта ћу одлучити, али сплет околности ме је предухитрио. У одаје ми је ушао узнемирени војник, којег сам послао да нађе издајнике.

“Кнеже, довели смо Николу Зојића. Онај други је мртав, прободен копљем. Вероватно је међу завереницима било неслоге.”

Настала је тишина. Нисам знао тачно шта осећам. Као да се гнев у мени стишавао. Једна мисао ми је дошла у правом тренутку.

“Нека кроз властелу прође новост да сам ја погубио Новака Белоцрквића. И да је Новак радио на томе да нам Османлије заузму земљу. Да је погазио све наше жртве у биткама, и труд свих наших војника. И сви остали ће тако проћи који се усуде да дођу до Бајазита. И то ће остати тајна, настала у овој соби”.

“Разумео сам. Шта ћемо са овим?”

“Уведи га, и оставите нас насамо. Учитељу, остани самном, да ме спречиш ако моја рука на њега крене.”

“Не бих те оставио, таман и мене да убијеш! Мудра ти је досетка.”

Када је Никола Зојић прешао праг моје одаје, осетио сам разочарење, горчину уместо гнева и жеље да га погубим. Гледао ме је у очи, да би ми доказао како се ни мало не стиди својих поступака. Стајао је мирно и усправно, као да сам ја дошао код њега.

“Који од нас двојице би требао да погне главу од стида? Срамота ме је твоје срамоте, Никола. Замисли, колико ће Османлије да се радују нашем раздору. Дане и дане провео сам у биткама са својим

одредима, да би Бајазит био задовољан, и да нас остави на миру. И шта сада да радим са вама који сте спремни да све то срушите? Ради чега, шта вам је на умубило?"

"Да доведемо праву власт по вољи Бога. Поштедели сте Босну, јер подржавате прљаве богохулнике Богумиле. Сви знају да се на двору окупља јерес, а то није у интересу народа. Кружи прича да нам се владар клања звездама."

"Јерес? А коме је јерес наудила? Дао сам свој властели поверење, у нади да ћете држати ову земљу у рукама када ја нисам ту. Људи раде на вашим имањима, животи им зависе од ваше моћи и памети. А ви хоћете и врховну власт. Измислили сте разлог, да ће моја јерес навући зло на народ. Да ли је црква умешана у ово?"

"Јесте." - одговорио је поносно, као да покушава сакрити своје име иза неког другог.

"Није нам дуго требало да погодимо!"- умешао се мој звездар.

"А није ни тачно да је црква. Него група која се одувек мешала у мој живот, и уносила немир у нашу породицу. Цркви дајем колико могу, и део мог срца је тамо. Али ако сазнам ко призива зло, нећу га поштедети. Завршиће као Новак."

"И мене ћеш убити."

"Не! Твоја казна је двострука. Бићеш на слободи, и свима ћеш проширити вест да сам погубио Новака Белоцрквића због издаје и завере.

Затим ћеш већину својих поседа поделити сиромашнима, и нештаћеш са својом породицом. Један део поседа поделићеш кћеркама, јер их имаш четири, и нећу да трпе због твоје подлости. А покушај да се покајеш за недело, то је најважније.“

Није ми одговорио ништа, али видело се да су му очи добиле људски сјај. Пре тога изгледао је као осуђеник на смрт, који већ сматра да је мртав, и да му је све свеједно. Сигурно га је болело што ће остати без поседа, али то је најблажа казна коју је могао добити.

Учинио је све што сам тражио од њега. За почетак се повукао са породицом у тврђаву Острвицу, где су пронашли мир, и на дуже време сакрили се од света.

Неколико месеци касније, Никола Зојић се замонашио. Нисам имао времена да дођем код њега и питам га да ли се то покајао и посветио живот Богу, да би му опростио грех који је имао последицу по све нас.

Оствариле су се моје слутње, да је истина о походу на Босну стигла до Бајазитових одаја. У марту је његова војска ушла у Србију. До мене је стигла вест да нису пљачкали и чинили било какво недело, али да је упад доказ њихове надмоћи над нама.

Једини спас био је мој одлазак код султана и извињење. Први пут сам одбијен. Бајазит ми је поручио да је и даље толико разочаран мојим

поступком, да ми ни његова љубав према Оливери не може помоћи.

Отишао сам да тражим помоћ од мајке, јер је она све те године владала заједно са мном. Као монахиња, постала је још мудрија и снажнија духом, а пред сваку велику одлуку одлазио сам њој по савет. Овај пут решила је да изађе из свог мирног окружења, и оде код Бајазита у Бурсу, заједно са монахињом Јефимијом. До сада о тој жени нисам написао ништа, али имала је леп утицај на мене у детињству и раној младости. Била је жена Деспота Јована Угљеше, а живела код нас на двору после његове погибије, у Маричкој битци, 1371. Изгубила је и сина Угљешу док је још био дете, па је утеху нашла у духовности и у нашој породици. Њено право име је Јелена, а била је кћи властелина цара Душана, кесара Војихне.

Утицала је на моје образовање, познавала је књижевност, и оставила је иза себе писана дела. Њена "Похвала Кнезу Лазару" остаће забележена у историји. Била је једна од мојих учитеља, али није покушавала да има велики утицај, већ ме је предавала онима који више од ње знају. О вери ми није много говорила, њена улога била је да ме учи читању и писању. После битке на Косову она се замонашила, јер није поднела толику жалост која је задесила нашу породицу. Мој отац је био њен заштитник и старатељ, па је жалост за њим била иста као и за својим сином и мужем. Отишла је, али ми је

обећала да ће ми помоћи ако ми икада њена помоћ затреба.

И дошао је и тај дан, када сам Јефимију и Милицу пратио у Бурсу да оправдају моје поступке пред султаном, и да својим молбама истерају његову војску из Рашке. Пратио сам их заједно са Вуком. У то време био ми је близак и подржавао ме у свему. Желео сам да тако остане, али сам видео да неће.

“Знајте да сам данас поражен и постиђен. Две моје мајке напустиле су свој мир због мене, и одлазе да моле за моју главу. Био сам неопрезан, мудрост ме напустила. Да сам имао памети, све бих урадио другачије.”

Јефимија се осмехивала топло и мајчински, миловала ме је по коси, и благим гласом умиривала: “Не можеш све сам. Превелики задатак у животу имаш. Мени је част да ти учиним, па и живот ћу дати ако треба.”

“Поздравите Оливеру. Благо вама што ћете је видети.”

“И ти ћеш је видети ускоро. Пристаће Бајазит да те види, нећемо се вратити док не измолимо.” – тврдила је моја мати. Толико челичне снаге у једној жени, то је здивљујуће, и богом дано. Није се на њеном лицу видео ни страх, ни узнемиреност, ни брига. Била је поносна и усправна, а чинило ми се да је све лепша, како је старија. Седале су у кочију, а она је скинула монашку мараму са главе, и заблистала је на сунцу црвена, таласаста коса.

“Мајко, све си лепша и лепша.” - рекао је Вук, који је до тог тренутка ћутао. Био је уплашен од саме ситуације, очекивао је да нас Бајазит погуби, али мајчино присуство отерало је све страхове. Оне су се насмејале и затвориле врата.

Видео сам да са њима иде и успех, па се нисам изненадио када је стигла вест да ћу бити примљен код султана. Милица и Јефимија су се вратиле у мају, и донеле радосне вести. Да их је Бајазит саслушао, и прошао га је бес. Само је још хтео моје објашњење и признање. Љубав према Оливери чинила је много, можда и превише. Молиле су га да им преда мошти Пребодобне Матере, што је њега и задивило. Нису тражиле било какво друго благо, јер он је владар света и може све, већ су тражиле мошти светитељке. Стигле су у отаџбину пресрећне.

Моја одлука била је истину да признам. Бајазит је то и очекивао.

Кроз дуги пут до Бурсе пратила ме је радост због сусрета са Оливером. Од мајке сам чуо да је лепа и зрела жена, да се образује и много чита, а да је сви у харему поштују, јер је венчана жена султанова.

Када сам примљен у њихов замак, прво сам позван у њене одаје. Дочекала ме је раширених руку и осмехом сестре, мајке и пријатеља.

“Мој Стефан Високи! Мој црвенокоси витез!” - говорила је усхићено, и чврсто ме грлила.

“Поражени. Дошао сам да признам кривицу, а кривице немам.”

“Знам зашто си то урадио. Да ниси, тек тако би био поражен, од самога себе.”

“Да ли ће он то оправдати?”

“Хоће, иначе ћу лично ја приредити њему свашта. Нисам успела да му променим душу, само могу да га умилостивим. Одгајан је да мисли како поробљава свет у име Бога, и то убеђење га никада неће напустити.”

“Не можеш ништа друго да очекујеш.”

“Али ти можеш да очекујеш. Тебе воли, и све ти је опрштено. Само га погледај на онај твој начин, и пашће. Сутра ће бити пријем код њега, биће ту још властеле. Ти буди искрен према њему. Видео си да је допустио пренос моштију светитељке. Оне су њега задивиле, задиви га и ти.”

“Хоћу, сестро, али оставимо га на тренутак. Две године се нисмо видели, причајмо...”

“Причај ти мени. Како је тамо, какав је Вук, Мара и рођаци?”

“Не знам... Болно звучи, али ја више ништа не знам. Цела Рашка и Косово, мислим да сви сматрају мене отимачем њихове имовине, и да они живе у сиромаштву.”

“Али ти знаш да није тако.”

“Знам и то да су моја браћа постали добри ратници, поносни и неустрашиви попут њиховог оца. Већ су стигле до мене вести које не слуте на добро. Желеће да поврате своју имовину, а тиме ће навући гнев Турака.

Ако се поново чује пркосни глас Бранковића, неће бити добро. Још у раној младости видео сам да ће они бити моји противници.“

“Ништа им ниси узео, само их штитиш. Боље да су теби покорни, и да живе у миру.“

“Бојим се да они не желе да живе у миру. Ватрена је то крв.“

“А наш Вук?“

“Као и увек, моја тешка рана. Никада нисам имао довољно времена за њега. Постали смо блиски пред моју прву битку, и од тога дана смо сложни... Али ја видим, мој проблем је што видим. Сваки пут када бих се враћао из похода, он је пред мојим очима био неко други. Сада је одрастао, зна шта хоће, и дан ће доћи када ће ми се изјаснити. Другачије размишља од мене, много је више од овога света него што сам ја. Даћу му све што жели, али само једно нећу толерисати нападе било какве врсте. Ако појединци покушају да га окрену против мене, нећу бити милостив. Желим створити замишљену земљу, и нећу миловати бабуне, па макар они били и моји рођаци, или рођени брат. Група властелина је имала намеру да ме збаци са власти, и упропасти цео народ.“

“Мајка каже да ниси ти убио Новака. Не знаш колико ми је било тешко када сам чула да си некога погубио. Не смеш то радити.“

“Имао сам жељу, не кријем. Знаш ли шта ми је онај други рекао? Да ја као јеретик навлачим зло на

нашу земљу? Ја, и сви они мученици који су ратовали на Бајазитовој страни, пратили смо црну судбину, да би у Рашкој била слобода. Упрљао сам образ и окрвавио руке, да нас не би Османлија поседовао! Јесам ли издајник? Бићу за неке, сигурно. Писаће о мени као о проданој души.“

“Смири се, Стефане, поврати се, молим те. Никада те нисам видела таквог, гнев ти исијава из очију.“

“Нисам више исти. Само желим да не ратујем више, и да препородим све око себе. Желим да нам се људи образују, да знају шта је вера и уметност. Желим да оставим поруку за будућност... И онда могу да одем.“

Нисам био једини који је тражио милост код Бајазита. Нико није смео ни поглед да му упути, ни реч, него је он свакога питао за разлог доласка. Показао је гостољубљивост. Послужили су нам храну на сто, па су јели сви из поштовања, нико није смео одбити. Ја нисам могао да једем, јер нисам осећао ни страх, а више ни поштовање према овом човеку. Одједном сам видео у њему кривца за све моје муке, и смишљао сам начин да му то и докажем.

Сви присутни су отишли, клањајући се господару света. Ја сам остао. Мирно сам чекао да ме пита за разлог, што је у њему изазвало дивљење. Поново се збунио од мог погледа.

“Кнеже? Очекивао сам те. Поново ти, са тим твојим очима преда мном. Мене нико у очи не гледа без дозволе.”

“Господару, мени Господ даде очи да гледам, па их обарати нећу. Мој живот је у твојим рукама, шта хоћеш, то и учини.”

“Сине, да сам хтео да ти узем живот, то бих и учинио. О теби се надалеко прича... О твојој личности, и о твом чудесном лицу. Али ја сам видео другу страну тог лица. Које ме издаде. У тајности, ти си друг Угрима, а поход на Босну је пропао, највише због тебе. До мене је стигла вест да се мој љубљени вазал, којег сином зovem, удружио са Жигмундом. Треба ли Угрима Босна? Не треба, рекоше ми твоја мајка и сестра. Разлог је један посебан народ, посебног порекла и вере.”

“Господару, знаш ли наше порекло и веру?”

“Од скоро знам. Кријете своје корене, своју племениту крв. Тајите, јер невернички Ватикан жели сасећи те корене. Да ли ти је сада јасно зашто кажемо да је ваш свет невернички? Ваше црквене институције имају страх од постојања крвних лоза као што је ваша. Кажете да смо варвари, а видите ко највећа зла чини. Црквене хришћанске вође. Убијају људе црвене косе, као што је ваша. Ти си свестан свега, а ниси ми рекао шта смераш. Од сада, док ја живим, буди уз мене. Тако ћеш бити моћан и силан. Шта ћеш успети са Угрима? Бићеш близу оних који желе искоренити твој род. Уз мене си сигуран.

Дочекаћеш време када ћеш бити преславни владар. Знаш и сам да се један од мојих синова зове Иса. Оливерин љубимац. Ми уважавамо вашег Господа као великог пророка.“

“Господару...”

“Вратићеш се одавде као победник, а већ од сутра моја војска ће напустити твоју земљу. А твој углед биће већи, и твоје име славно.“

Што рече, то и учини. Некада душманин и крвник мојој породици, сада пријатељ, зет и љубљени муж моје сестре. Нисмо успели да му променимо нарав, али смо успели да смекшамо његово срце. Мени су у Турској указиване велике почести, а сви турски великаши хтедоше да ми буду пријатељи.

Ништа ми није значило због себе. Све сам радио да бих омогућио мир. И што сам био ближи са Бајазитом, чешће сам имао непријатеље међу својима. Морао са себе да представим као строгог владара, који не жели ни да чује туђе мишљење. Наступиле су три мирне године, 1398-1402, када сам могао више времена да проводим у Рашкој, и да се више окренем животу Срба, него ратовима. Слао сам своје људе са двора, да обучени у сељане иду међу свет, и донесу ми вести о животу народа. Живео сам у уверењу да сам запустео народ, док сам ратовао како би им обезбедио мир.

Тих година проводио сам више времена са Вуком, и обучавао га ратним вештинама. Био је

добар у рукавању сабљом, али нестрпљив и плаховите нарави. Ту особину делио је са Бранковићима. Као да никада нису могли стећи душевни мир.

Све бољи односи које сам имао са Бајазитом омогућили су да Бранковићи поврате своје територије. То никада није ни било моје, али сада су они били зрели људи, из угледне куће, и нису могли допустити да их понижава оно што је јавност знала-да су њихове територије моје. Повратили су свој углед, али морали су да постану оно од чега су годинама бежали - да постану вазали. Плаћали су своје обавезе Бајазиту, и ратовали на његовој страни. Ја сам почео Мару чешће да виђам, јер то више није могло угрозити моју сигурност пред Бајазитом. Више то није била пркосна кућа Бранковића, него њему послушна.

Осећао сам да ме браћа не воле много, можда никако. У њиховим очима видело се шта мисле о мени. Био сам за њих отимач и продана душа, апсолутни владар који погуби свакога ко се побуни против његове речи. Ја сам у њима видео њиховог оца, и волео сам их.

КАКО ЈЕ БИТКА КОД АНГОРЕ ПРОМЕНИЛА НАШЕ ЖИВОТЕ

Судбина је нову књигу писала. Дошло је време за нове потресе, које нисмо могли избећи. Видео сам да долази време и краја и почетка, али сам осећао тугу, која ће као куга да нас нападне.

Узрок нове драме беше ратни вођа Монгола, Тамерлан Тимур Ленка, познат по својој суровости и разбојништву. Куда је његова војска прошла, тамо се више није видео живи створ.

Монголи најпре ударише на источне границе Турске, а већина вазала Бајазитових у Азији пређоше на страну Тамерлана. Он погуби једног од Бајазитових синова, Ертугрула, приликом освајања града Сиваса. Од те несреће Бајазит постаде огорчен сам на себе, и није више марио за свој живот. И моја сестра је патила уз њега. Оно што је многим било чудно је његова везаност за Оливеру током похода. Он је њу водио за собом када би осетио да му је потребна, попут амајлије.

И тако је поведе са собом у страшну битку код Ангоре.

Ја сам долазио са своја два одреда, али овај пут нисам био једини српски вођа. Уз мене је ишао Вук, а други српски одред водили су Гргур и Ђурађ. Лазар је остајао са Маром. Њега није хтела пустити у битке, јер је бар један морао остати кући. Нисам осећао страх од пораза, али страх за њих јесам. Молио сам

се да преживе, и пожелео да никада више не иду у поход. Вук је пошао ван моје жеље, зато што га нисам могао спречити.

Битка је изгубљена, али историја ће писати о непобедивости српске војске. Монголска војска беше надмоћнија и бројнија од султанове, а опет многи изгинуше од нашег мача и копља.

Покосили смо све пред собом, први пут мени то није могло да буде мрско. Ударали су на наше одреде, урлали својим гласовима дивљака и разбојника, али падоше као фигуре од земље. Упорно смо се борили и док су се Турци повлачили, па је записано како се и Тамерлан зачудио, мислећи да смо Османлије које се не предају. Крај битке остао ми је у сећању као једна од најстрашнијих драма у животу. Бајазит беше опкољен Монголима, са сином Сулејманом и ослабљеном војском. Десетине хиљада војника опколиле су султана, а у мени је завладала паника, страх да ће моја сестра остати без њега. Пробијао сам се кроз обруче, вођен надљудском снагом која ме водила и у Никополу. Убијао сам све што ми се нашло на путу, испуњен бесом и мржњом према свакоме које икада пожелео, и започео рат. Куда сам се пробио, ту више није било живих. Стидим се данас тога, јер ти људи, у тим страшним тренуцима, били су за мене само ствар.

Успео сам да спасем принца Сулејмана, али Бајазит као да није хтео да буде спасен. Није схватио моју поруку, да се мора извући из обруча, и

да му само повлачење може спасити живот, или су и друга осећања помутила његов разум. Јер он тада доживи оно што је мој отац доживео на Косову, од њега и његових војника. Опкољен и поносан, решен да се бори до смрти. А дочекао је такав ударац судбине-да га син његове жртве на Косову спашава из обруча. Можда је његова људска страна изненада оживела, и пробудила савест коју је целог живота крио од себе. Пао је у непријатељске руке, али у заробљеништво је одведена и Оливера. Мало касније до мене је стигла вест да је заробљен Гргур. Био сам ојађен, рањен и успаничен. Ђурађ ме је видео на кратко, а онда смо се разишли, да их спашавамо. Нисмо веровали да су живи.

Међутим, било је среће за Оливеру и Гргура. Њу је ослободило моје посланство, које је лично од Тамерлана затражило Оливерину слободу. Тимур се није бунио, а исказао је велико дивљење према мојим ратним вештинама, и према јунаштву наших одреда. Гргура је морао да откупи Ђурађ.

Ослободио сам моју вољену сестру, и неколико месеци касније, вратио је кући, у наш двор. Обећао сам себи да ћу јој посветити много пажње. Јер она је сада била ожалостљива жена, остала без своје љубави којој се на почетку противила, али та љубав је победила све овоземаљско. Бајазит је умро у ропству. Вест није стигла до Турске. Тамо су дуго мислили да је султан жив. Не могу да кажем да ми је било свеједно. Звао ме је својим сином...

Никада нисмо сазнали шта се тачно десило. Причала ми је о свему шта се издешавало. Причала ми је као сестра брату, у нашим одајама, када смо се коначно вратили из Азије, а повратак је трајао месецима. Нисмо знали да ли је Бајазит убијен, или се убио.

“Циљ Тамерланов био је да понизи султана, тако што ће његову жену претворити у слушкињу. Био је затворен у неком кавезу, и с времена на време би га пустили на моје молбе, јер ја сам била донекле поштована као твоја сестра. Чистила сам њихове одаје, припремала јела, али све са вољом, у нади да ће њега поштедети. Када су сазнали нашу причу, мислили су да сам луда, а самог Тамерлана дирнула је прича о љубави. Није могао да схвати да је и то могуће.

“Луда жено, видиш ли кога волиш? Освајача који поробљава народе и узима им животе и слободу, намеће своју вољу, одводи сиромашне девојке у харем. Оца ти је убио, брата натерао да му душу прода. Твој брат је ратник каквог свет није видео. А овај султан га је користио зарад своје власти. Зар може љубав прећи све тегранице?”

А Бајазит је све то слушао и био толико очајан, да сам се плашила оног прстена на његовој руци. Нисам била сигурна да ли у њему носи отров, јер о тим стварима никад нисам желела да разговарам са њим, поштујући оно што ме се не тиче.

Охрабривала сам га, верујући у тебе. И ту сам направила грешку.

“Стефан ће нас ослободити. Тамерлан говори о његовом јунаштву. Диви му се.”

Он се на те тврдње ражалостио, и опет сам видела оног човека унутар њега. Човека који се бори против себе, и судбине коју су му други искројили. Тужно је изговарао твоје име.

“Стефан... Само небо зна зашто ми се десило да Стефан погуби хиљаде војника, да би спасао мене. Ризиковао је живот, и спасао мог сина. Какви сте ви то људи? Да ли вам је ту племенитост и милосрђе дала ваша вера, о којој си ми све ове године причала? Ја сам на Косову убио оца том дечаку. Уништио сам вашу кућу.”

Гушила сам се у сузама, и узалуд покушавала да му вратим веру у живот.

“Да ли ме то Алах кажњава? Ко сам ја?”

“То питање је и Стефан себи постављао. Ко сам, и шта сам ја? Али не постоји Бог који кажњава. О свему ћемо причати када изађемо. Стефан ће доћи по нас. Сачекајмо га.”

Није ме послушао. Једне зоре су ме обавестили да је мртав. Исплио отров из прстена. Мој плач је потресао све чуваре, и самог зликовца Тамерлана. Рекао је да ће ме одмах вратити теби. Касније сам погледала прстен. Било је још отрова, није исплио све. Помислила сам да је убијен. Нема трагова оружја, могли су му сипати отров у храну и воду. И

тако је прошла моја прича о чудној љубави, готово је. Никада није сазнао да сам спречавала себе да постанем мајка његовог детета. Пила сам чајеве у потаји, а он је патио што нема са мношћом наследника. Подсмевали су му се што му је омиљена жена неспособна за рађање, а ја сам морала да спречим себе да родим дете које би припадало династији. Да сам родила, морала бих остати у харему. Да смо обични људи, сељани који обрађују своју њиву и живе у малој кућици, ван свих догађаја и ратова, имала бих са њим и синове и кћери. Волела сам Ису као да је наш син. У његовом имену видела сам светлију страну мог човека. Да сам само могла да учиним чудо, да га одведем на крај света, да изградимо живот само за нас. Чекаћу да се поново родим и сретнем га, да не буде освајач и мој непријатељ, да се време наше врати...”

Док ми је причала о својој и Бајазитовој трагедији, њен глас је одзвањао тугом, да сам ја плакао, док су њој очи биле као исушено корито. Више није имала суза. Њена патња је била толико јака, да се цела наша одаја испунила муком. Осетио сам у ваздуху и у сваком делићу свога тела. Вук се није много саосећао са њом. Више је волео да проводи време сам у врту, као да смо му били досадни. Осетио сам бригу какве одавно није било - да је Вук поново исти онај дечак, који није дозвољавао да му приђемо, и подаримо му своју љубав.

Док смо се молили у нашој соби за молитве, Оливера је погледала кроз прозор и запазила његово чудно понашање.

“Гле, како је замишљен. Зар он и даље бежи од тебе?”

“Бори се. Уз мене је за време сваке битке, уз мене је када одлазим. Сваки пут смо се опраштали братски. Плашисе да ћу га оставити, а када се засити наше блискости, јави се она дечачка љубомора. То је моја брига од детињства. Брига која се протеже откад нам је отац отишао. Љубомора мог брата изједа, и ако га савлада, тешко ће бити. Не знам шта ће са нама на крају да се догоди.”

“Зар је дотле дошло? Ја то нисам знала.”

“Неко сеје мржњу између нас. У данима када сам га остављао, свима је веровао осим мени.”

“Не причај тако! Даће Господ да вас испратим у Цариград, и да ми дођете у слави и победи. Само да нам се Гргур врати. Кад бих могла да будем са Маром, да јој буде лакше. Али нећу, не желим више да се растајем од тебе. Обећај ми, освануће дан када ћемо обићи и Јелену и Теодору. Па ми не знамо ни како оне данас изгледају.”

Није ми било лако да слушам о сестрама које сам изгубио из вида. Годинама их нисам видео, ратовао сам против њихових мужева, можда нису ни желеле да ме виде. Обећао сам Оливери да ћемо их видети, јер сам о окупљању породице никада ме није напустио.

ЦАРИГРАД

Турски пораз код Ангоре и Бајазитова смрт, све је то мене и мој народ одвело на другу страну-према Византији. Било је то и моје ослобођење од ратова против хришћанских земаља. Више нисам био турски вазал. Византијски цар Јован VII Палеолог имао је унапред смишљен план за мене, јер сам им био потребан због своје вештине владања и ратовања. Све ми је то било јасно оног дана када смо Вук и ја примљени у Цариград. Дочекали су нас пријатељски, уз велике почести, као да никада нисмо били у ратовима против хришћанских војски.

Доживео сам велику радост и одушевљење сјајем њихове културе. Византија, другачији свет од исламског, лепота природе и грађевина, процват уметности. Цариград је личио на град из моје маште какав сам желео да изградим, и ковао планове о њему од раног детињства.

Остварење сна се ближило, и занесен лепотом око себе нисам стигао ни своје поштовање да искажем, а добио сам титулу деспота. То је много значило и за мој народ. Постали смо деспотовина, што је донело углед у целом хришћанском свету. Више нисмо морали да помажемо Турцима у освајању, придружили смо се одбрани хришћанског света од њихове најезде. Када кажем хришћански свет мислим на народ, не на хришћанске власти, јер сви су они заједно са црквеним властима одузимали

слободу свом народу. Човек је под њима био потчињен, и натеран да, ради свог мира и опстанка, признаје само оно што му они искроје. Ја сам у својој земљи био строг према властели, и оном делу свештенства које је ширило погрешне приче о мени и мојој породици. Кренуо сам путем свог претка Немание. Сваки бабун који прогони уметнике, књижевнике, звездаре, научнике и жене, биће утамничен од моје руке.

У дану када сам добио титулу деспота, понудили су ми да се оженим. Исакао сам захвалност уз објашњење да ја девојку морам да видим, јер још љубав упознао нисам, и не желим да ступам у брак из политичких разлога. Много тога сам учинио што сам морао, и живот ми одавно постаде горак, па помисао о уговореном браку била ми је мрска.

Постао сам деспот, и наивно поверовао да је светлост ушла у наше животе. Помислих да је несрећама крај. Врата су нам отворена, сви заједно ћемо кренути у боље дане.

И свему томе покушаше на пут да стану моја браћа. Мој Вук и Бранковићи. Нико осим Господа и Оливере није могао видети моју патњу, моје проклињање судбине, и црног бремена које више нисам знао даносим.

У својој радости, не због титуле на глави, већ због радосних вести које ћу народу донети, занемарио сам своју моћ виђења унапред, па нисам видео да је мој рођени брат био невесео поред мене.

Нисам хтео да видим шта му је намера. Да се у њему родише завист и лудост, и да мумрак паде на очи, те због мрака није желео да призна колике су нам шансе да будемо срећни. Јер срећни и своји никада нисмо били. Живели смо као принчеви којима је остављена отаџбина на поверење, а били смо деца...

Ко је крив што ме Вук није могао волети чисто, као што сам ја њега? Да ли су нас "планине" раставиле? Сви они дани када је остајао сам, без мајке и оца, без мене и иког свог? Учитеље није волео, јер су сви они причали о мени. Није ме било онда када су га тровали причама о мојој суровости. Нисам стигао да му објасним да нема много пријатеља изван нашег двора. Нисам стигао да му кажем да желим владати уз његову помоћ, да ће ми бити главни ослонац када мајке више не буде. Да је све моје, његово и Оливерино, једнако и једно.

И док сам још веровао да се Вук са мном радује, док су нам у Цариграду отварали златна врата у свет, стигли су нам Ђурађ и Гргур. Угледавши Гргура живог и здравог, нашој срећи није било краја. Помислих, четворка смо, непобедива. Вратићемо се кући у пуном сјају. Оливера и Лазар чекаће нас са Маром, па ћемо сви заједно посетити Милицу и Јефимију.

Уместо загрљаја хладан поглед, уместо лепе братске речи псовке, и варнице мржње. Пришао сам Гргуру да га чврсто загрлим, али ме је одгурнуо од

себе и погнуо главу, а Ђурађ је изговорио тешке речи, које никада нисам чуо од својих рођака.

"Ти... Дошао си овамо по титулу, да би ти ставили круну на главу, и да цела земља буде под твојом влашћу! Док сам се борио за Гргура ти си овамо дошао да стекнеш славу, само за себе!"

Осетио сам тежак ударац, као да сам почео пропадати у земљу, а непријатна хладноћа прожимала је цело тело. Погледао сам Вука тражећи његову подршку, али он је само збуњено и потиштено ћутао. Очекивао сам да стане на моју страну, али схватио сам ћутњу као његову повученост.

"Ђурађ, не, не може бити. То нису твоје речи."

"Моје су, ујаче драги! Досадио си нам, доста је угњетавања под твојом влашћу!"

"Гргуре? И ти исто мислиш? Реци нешто."

"Разочарао си нас. Постали смо вазали да би нам вратили наше поседе. Изгубили смо част, и укаљали образ ради опстанка. Ти си по свему томе згазио. Покушаћемо да те спречимо у твојој намери да будеш тиранин."

"Знаш ли да Османлије живе у уверењу да им је султан жив? Тамерлан ти пустио Оливеру и Бајазита покопао, а ти си искористио ситуацију."

Као гром када из сивог облака удари, тако је из мене изашао бес. Поново сам погледао Вука који ме није бранио, нити се изјашњавао. Видео сам себе као дванаестогодишњака који брине да ће га најмилији

издати, јер су им погледи пуни зависти. Стрпљењу је дошао крај. Тројица о којима сам годинама бринуо, за које бих живот дао, били су ми непријатељи.

“Стоко неразумна! Ко се овде бори за народ, а ко за себе?! Ви сте ти што сте укаљали образ само ради својих поседа, а ја сам продао душу Бајазиту да у земљи влада мир! Знате то добро, гадови погани! И Бајазит ми је постао пријатељ, већи од вас! Бар је искрен био, никада ме није слагао!

Чекао сам тренутак да вам кажем да је Рашка постала деспотовина, да ће наш народ боље живети, да смо слободни од Турака! А вама је у оку била само моја круна! На овај дан сте осрамотили вашег великог оца. Мрзели сте ме и онда када ме је волео као сина! Ђурађ! Покушај нешто, и заборавићу да ми је Мара вољена сестра! Ја вас не мрзим, али мој гнев ће бити страшан, јер ћу да браним народ од вас! Од данас ми нисте ништа. Идемо, Вуче!”

Послушно је изашао за мном, био је престрашен. Први пут ме је видео таквог.

“Надам се да ћеш ме разумети. Не вреди пред свиње бацати бисере.”

“Шта ћеш урадити?”

“Тражићу пријем код цара. Хоћу да утамничи Бранковиће на једно време.”

Био је запрепашћен. Изгледао ми је као мали дечак који се уплашио, и тражи одговор.

“Не смеш! Како ћеш то да урадиш?”

“Морам. Планирају да доведу Турке, и да зарате против мене. Османлије ће једва чекати, а Бајазита више нема да ме поштеди.”

“Зар мислиш да ће они да зарате против тебе? Није то могуће!”

“Могуће је. Открили су своје право лице. Предосећао сам то одавно.”

“Размисли! Како ћеш објаснити Мари?”

“Ништа јој нећу објашњавати. Добро познаје и њих, и мене. Не могу дозволити да направе глупост. Зар да ми стану на пут?! Неће нико, па ни они! Плашим се да је ово тек почетак пакла!”

Ђурађ је утамничен до краја тог страшног дана. Гргура сам поштедео, јер је тек изашао из заробљеништва. Чекао сам да видим њега ослобођеног, а утамничио сам Ђурађа!

Не знам шта је радио Гргур. Са ким је остао и шта је радио, нисам желео да знам. Није смео да се врати кући без брата, а није хтео ни да ме моли за милост, или помирење.

И даље сам био испуњен бесом и тугом. Издаја њихова била је језив ударац који јесам очекивао, али нисам желео да верујем да ће се стварно десити.

Посетио сам Ђурађа док још нисмо кренули из Цариграда.

“Дошао си да ми се наругаш. Овако показујеш своју моћ” - изговорио је кроз мржњу, док су му очи севале као муња у ноћи.

“Знаш ли, Ђурађ, да ме није погодило када сам дошао овамо. Ни тама, ни решетке иза којих стојиш, ни твоја мржња. Погодило ме је што је само један човек пре тебе имао такве очи. Али он ме је волео, и није био издајник. Знао је мој пут... Годинама сам се борио против мрака, и мрак ме није прогутао. Нико ме неће зауставити, јер знам да сам на светлом путу. Ако доведеш Турке у моју земљу, направићу такав покољ, какав се није десио ни у Ангори. Ваши себични интереси неће ме зауставити. Запамти, сестрићу, шта сам ти данас рекао. Ово није ништа, шта све могу да урадим, само ако хоћу.”

“Ти си лажов! Могао си да нам јавиш зашто долазиш у Цариград. Мислили смо да си побегао од Тамерлана! А дошао си по круну!”

“Нисам знао да ће се све тако брзо десити. Господ ми је сведок колико сам се радовао томе што ћу радост поделити прво са вама. Наше мајке су нас можда и ожалиле. Месецима ништа нису чуле о нама. Требали смо да се вратимо сви четворица заједно, и да донесемо деспотску титулу нашем народу.”

“Лажеш! Увек си хтео власт, власт и ништа више! Прогониш властелу која није уз тебе. Сви причају да си маг и вештац.”

“Добро Ђурађ, нека сам. Од своје дванаесте године слушам приче да сам вештац. Љубоморни сте били као деца, и тако је остало до данас. Цела фамилија само је о мени причала, није вам било лако

да то слушате. А веруј ми, нисам срећан никада био. Осетио сам шта значи срећа ових дана, док ви нисте дошли. Моја судбина је мој терет, а ви сте ме испунили горчином. Ви, које сам искрено волео, и пазио да вас не увредим, ви, којима ништа нисам згрешио. А изгледа да је само мени овоземаљски живот досадио. Ви сте ти који јурите за моћима. Земља ће остати јединствена, и нико је неће цепати. Можда преко мене мртвог, али ја нећу још. Није ми још време да идем. Тек ћу много тога да урадим.“

“Теби је живот досадио? А идеш да упознаш будућу невесту. Још ћеш и царски зет да будеш!“

“Нисам то рекао. Девојку ћу да видим, то је све што сам обећао. Срце ће одлучити. А ти се запитај шта твоје срце говори. Можда се оно побуни против тебе. Можда ти ниси ти. А да бих ја остао ја, оставићу једног властелина да брине о теби.“

“Не треба ми нико! Иди Стефане, украси главу круном!“

“Остави ти моју круну и пази на своју главу. Потруди се да не кренеш мачем на мене. Спречи оно што видим.“

Знао је о чему причам. Пошто сам често видео оно што ће се десити, знао сам и да се лоши догађаји могу спречити.

Оставили смо Бранковиће, и напустили Цариград. Све више сам осећао да Вук није на мојој страни. Ћутао је, није ми пружао речи подршке и

утехе. Мој страх од његовог непријатељства помешао се са страхом од најезде Турака.

Очекивао сам да је вест о мом савезу са Византијом већ стигла до Османлија. Очекивано се остварило, још и горе.

Турски војсковођа Сараз, који је 1389. заробио мог оца, желео је и моју главу када је сазнао да им нисам више вазал. Повео је своје најбоље војнике, и сачекао мој већи одред у Црноменској шуми. Била је то заседа, и скоро сви моји војници из тог одреда су исечени. Био је то покољ који ме подсетио на онај који сам приредио крсташима у борби код Никопоља. Овај напад био је опомена да се не можемо вратити копном. Кренули смо великом ђеновљанском лађом, али су Турци поново кренули за нама. Претрпели смо напад турских стрелаца, али успели смо да их одбијемо, и испреврћемо њихове чамце.

На запрепашћење Вуково, решио сам да свратимо на Митиленско острво.

“Стефане, жури нам се! Зар у оваквој ситуацији да идемо на острво због девојке?”

“Морамо, дао сам реч. Франческо Гатилузија нас чека.”

“А шта ћеш ако ти се Јелена не свиди?”

“Не знам... Мораћу да будем искрен. Како да не одем? Приредили су нам дочек.”

Осећао сам се чудно. Одједном сам се нашао у стању које нисам познавао.

“Вуче... Не знам како да објасним. Никада нисам ишао да упознам неку девојку. За жене никада није било времена у мом животу. А ни у твом. Када се вратимо кући, волео бих да и ти нађеш своју љубав.”

Овим речима сам успео да измамим осмех из Вука. Климноу је главом.

“И ја то желим. Многе су ми се свиђале, али још сам био дете. У последње време сам одрастао.”

“Јеси, и поносан сам на тебе! Идемо на острво, па шта ми Господ приреди, тако нека и буде!”

У прекрасном граду Митилени све је спремљено за наш дочек. И двор и народ очекивао је српске војне одреде, а најпре да виде мене и Вука. Цео град је славио наш долазак. Гозбе су спремљене у свим баштама, а башта и културних творевина било је на сваком кораку. Поздрављали су нас речима добродошлице, како племићи и војници, тако и обичан народ, а међу њима познадох своју “духовну браћу”. Познао сам их по хаљинама, зелено-црвене боје.

Клицали су: “Magnifico!” (Величанствени). Било је то име које су користили за сваког Изабраног који се родио.

Био сам пресрећан, поздрављао сам их осмехом, и желео да им се придружим. Али нисам знао које вере је мој будући таст, па сам их прошао, клањајући им се, у знак дубоког поштовања и љубави.

“Зар они знају за тебе?” - питао ме је Вук, као да мусе ништа од тога не свиђа.

“Брате, како то не знаш? Ове групе људи знају сваког Принца који се родио у ово време, и знају где ће се у будућности родити. Наши учитељи на двору део су ове велике породице.”

“Знам... Само сам се мало изненадио.”

Поново ме обузео онај хладан, непријатан осећај због Вуковог понашања. Љубомора се поново у њему пробудила, и више нисам знао како да то избијем из главе.

Наш војник, у исто време и преводилац, а и мој пријатељ и повереник, благо ме ухватио испод руке, и тихо рекао:

“Господару! Много је људи узвикивало “величанствени”, не само она група. Мислим да је ово земља јеретика, и да је сам владар јеретичке вере. Због тога је овај дочек не само због брака са принцемом.”

И заиста, испоставило се да је у праву. Људи су узвикивали за мношвом, као да сам њихов владар. Мислим да је то један од најлепших дана у мом животу.

А Франческо II Гатилузија дочека ме раширених руку, и поклонисмо се један другоме, као да се одавно познајемо и поштујемо. Тај добри човек подсетио ме на мог оца. Имао је благи осмех, и искрено срце. Стекао сам утисак о њему да је он добар владар, и да га људи воле. А његове прве речи које ми је упутио биле су признање да ми је духовни брат.

“Господару, био сам у праву. Он каже: Многе године, Владико, молим да видим звезду Даницу у својој земљи! Каже да смо дочекани са највећим почастима, због твоје титуле коју си добио рођењем.”

“Реци да сам срећан због свега, и да ми је данашњи дан најлепши који сам од рођења доживео. Захваљујем се од срца. Град је као из раја изашао, а народ је срдчан, и пун љубави. И мој народ је такав.”

Одвели су нас у башту испред двора, најлепшу башту коју сам икада видео. Приређена је гозба, музика и плес, што је на све нас утицало умирујуће. Дуго смо разговарали о ратовима, и о свему што сам са својом војском и народом преживео.

Отворио сам душу, и испричао своју муку са сестрићима.

Франческо је гајио толико страхопоштовање према мени, да ме је за Јелену упитао тек касније, у својим одајама, где нас је и упознао.

“Драги Стефане, она је стидљива, а ти си јој странац. Нико не зна да су те послали овамо због ње, јер не желимо да утичемо на тебе. Ако ти се свиђа моја кћер, можеш ми искрено рећи.”

Њена појава ме очарала. Стајала је испред нас као плавокоси анђео, и гледала ме успаничено и задивљено. Осетио сам како ме узбуђује сјај њених очију. Биле су попут облачног неба, а њена зелена хаљина подсетила ме је на хаљине моје сестре

Оливере. Све жене које су личиле на Милицу, Оливеру и Мару, биле су за мене најдивније.

"Ваша кћер је као анђео!" - искрено сам одговорио, питајући се да ли је пристojно овако разговарати.

"Смеш ли му то рећи?"- питао сам пријатеља који преводи наш разговор.

"Биће срећан, реците још нешто."

"Ако Јелена допушта, желим разговарати са њом насамо."

Оцу се то свидело, а Јелена је поруменела у лицу. Био сам опчињен, прекрасна женска фигура била је предамном.

Као збуњени дечак разговарао сам са њом, али опет не сам, опет са оним што преводи.

Прво што сам рекао било је "Поштована госпо, научићу језик вашег цењеног народа. Нисам за то до сада имао времена. Мој живот није имао лепу страну. Ти си прва лепота која ми се умешала у живот. Молим те, не буди стидљива, ја сам обичан човек."

Јелена је пажљиво слушала, и одрично одмахнула главом:

"Ниси обичан. Ја знам ко си ти. Сви ми овде знамо. Ти си један од оних Принчева који се рађају са посебном судбином. Сви људи су слободни да себи граде живот, а само за ваш судбина постоји."

"Ти тако пуно знаш. Ви сте јеретици."

"Ту ћеш тајну чувати?"

“Хоћу, принцезо. И ја о томе ћутим у својој земљи, али многи знају.”

Прве наше речи показале су блискост, сродност душа. Причала ми је о себи, и о свом мирном животу на двору. Није имала више од осамнаест година, и ништа није доживела ружно. На крају сам јој поставио питање, због којег сам и дошао у њихов град.

“Да ли би се ти удала за мене? Ускоро ћу изградити један предиван град као што је овај ваш, и изградићу замак, где желим имати породицу. У мојој земљи живе дивни људи, један много добар народ. Волеће те као господарицу. Имам пун двор учитеља, уметника и звездара. Само да решим проблем који ме сигурно чека, али решићу га. Хоћеш ли бити моја жена?”

Одговор је био “Да!” Радост није могла да сакрије, образи су јој горели, а на уснама непрестани смешак.

Франческо и његова породица поново су имали разлог за славље. Сложили су се самном да прво морам решити немире у својој земљи, и изградити што ми је суђено, а Јелена мора бити сигурна да ће ме после свега желети...

Дошло је време повратка. Септембар је, нешто мистично се пробудило у души. Благо сунце и “златна”природа око мене, Јеленин поглед, лепота њиховог острва, страх од предстојећих догађаја. Све се то измешало, и све пало под сенку једног сусрета.

Путовали смо бродом у Бар. Тамо су нас чекали сестра Јелена и њен муж Ђурађ Балшић. Требало је преживети толико узбуђење.

“Вуче, како ћу издржати, а да не заплачем? Зар да виде деспота и витеза уплаканог? Реци ми неку јаку реч, разлог због којег ћу се држати чврсто.”

“Увек си знао да се расплачеш. Немој тако. Сестра очекује данас види јаке и моћне.”

“Али ја сам скоро заборавио како сестра изгледа! То је наша рођена, а нећемо је препознати. Видео сам је ‘89, и више никада.”

“Ни она неће мене препознати. Твој лик је сигурно запамтила, мој није. Ја сам био мало дете, данас је моје лице другачије. Мало је се сећам. Запамтио сам да је нежна и драга.”

“Срамота. За десет година нисам нашао времена да је посетим. Ни са осталим сестрама нисам у контакту. За Драгану не знамо да ли је жива, и где је, она је потпуни странац. Можда сам и умро за њу. Мозда ће Теодора желети да ме види. Жена је угарског великаша, а они су ми данас пријатељи. Мару нисам видео две године, Оливера ми се вратила ожалошћена. Без ње бих умро, а и без тебе. Немој ме никада оставити.”

“Нећу.” - хладно је одговорио, и сакрио поглед. Нисам хтео да му кажем колико сам испуњен тегибом због сталног предосећања да ће ме издати. Као да је већ ковао планове против мене. Ништа му

се није од срца свидело. Ни Цариград, ни Митилен, а ни сусрет са Јеленом.

Сестра нас је чекала... Стајала је попут мајке која ишчекује децу да се врате из далека. Видео сам је како стоји усправно и поносно, попут стене, а била је сићушна, млада и лепа, као да је млађа од мене. Тек онда схватих колико је занимљива и слична Оливери. Златна коса спуштала јој се скоро до струка... Црне очи као што су биле очеве, севале су муњевито, и тражиле нас. Када нас је спазила, смешак са усана није пролазио, али су кренуле сузе, и мени и њој. Загрлила је обојицу, и зарила лице на моје раме.

"И овај тренутак сам дочекала! А мислила сам да сте мртви!"

"Не, сестро. Знаш да имамо још много задатака у овом животу. Свашта смо преживели, али држимо се чврсто. Плашио сам се сусрета са тобом, јер сам ти лик заборавио."

"Зато што сте сте били деца када смо се последњи пут видели. Нисам заборавила вашу лепоту! Мој слатки братић Вук, како си порастао! Диван је, Стефане!"

"Прави витез! Пуно ми срце када га погледам!"

Вук се понашао стидљиво, а касније сам схватио, било га је срамота, јер већ ме је у срцу издао.

"А ти, деспоте! Глас о теби надалеко се прочуо. Кажу да си страх и трепет међу војскама, да си

владар којег сви желе за савезника. И о твојој лепоти се прича, о коси и очима!”

“Каква лепота, видиш да сам као див међу нормалним људима. Важно је да испуним своју судбину, ништа друго.”

Погледао сам зета Ђурађа, и сестрића Балшу. Био је то снажан шеснаестогодишњак, имао је право племићко држање.

“Упознајте се. Ово је мој син, Балша. Сине, упознај ујак”.

“Част ми је. О вама се много говори. Желео сам да дође овај дан.”

“Требао је и раније доћи. Моја кривица је што сам се одметнуо од фамилије” - рекао сам покајнички и искрено.

“Стефане, свака част за храброст и одлучност да се решиш Османлија. Само још да решиш унутрашње проблеме.” – обратио ми се Ђурађ, и ја осетих nelaгодност.

“Ви имате нешто да ми кажете.”

Јелена је узнемирено погледала мене и Вука.

“То ћемо рећи касније. Идемо код нас, припремила сам дочек. Само смо нешто начули...”

“Реците ми! Молим вас, шта се прича?”

“Утамничио си Ђурађа.”

“Морао сам. Хтео је да доведе Турке у Рашку, да униште земљу. Мораће једно време да пати и преиспита себе.”

“Побегао је. Наша мајка прикупља војску, ако он доведе Турке.”

“Знао сам! А ја поверовао Родопу да ће га чувати. Он је Родопа потплатио! Све време сам то очекивао!”

Гнев и мука увукли су ми се под кожу. Борио сам се са собом да не изгубим разум, да не искочим из тела.”

“Полако, смири се. Даћу ти део своје војске.” - охрабривао ме је зет.

“Како да ратујем са браћом? Шта чинити у оваквим мукама?”

“Ратуј за Рашку, због ње си рођен. Ти си жртвено јагње које ће се уздићи изнад свега. Идемо у наш замак да се одморите, и ви и ваши војници. Сви код нас! Да проведете мало времена са сестром.”

Ништа ме није могло смирити. Вук није изгледао ни изненађено, ни очајно. Донео сам закључак да је он у тајном савезу са Бранковићима.

Провели смо дан у замку где се осећала породична радост и мир, као да су и послуга и станари били у хармонији и спокоју.

“Нека си нам бар ти срећна. Имаш правог човека поред себе, и дивног сина.” - рекао сам Јелени, док су ми поново сузе навирале на очи.

“Имаћеш и ти, ускоро. Запросио си девојку која те опчинила, имаћеш породицу и мир. И тако ти Бога, поштеди Бранковиће. Не дижи мач на њих,

ради Маре. Заслепљени су љубомором, и то ће их проћи.“

“Хоће ли? Од детињства трпим њихову завист. Никада им нисам ваљао, а волео сам их као очи у глави. Ко ће им објаснити да нисам жељан власти, и да сам све учинио ради мира и слободе? Када мене не буде више било, поново ће Османлија заузети Рашку. Али док сам жив, не може! И сутра ће Сулејман, којем сам спасао живот у Ангори, да крене на моју главу!“

Нисам повратио мир у души. Поздравио сам се са сестром као да идем у смрт. Мој очај осећао се на сваком кораку.

Сви путеви који воде у Рашку били су блокирани. Султан Сулејман, Ђурађ и Гргур нису желели ни да да уђем у земљу.

Једини улаз био је преко Косова. Као да је дух Вука Бранковића помогао да отерам Турке са његове територије.

Пут према Жичи био је слободан. Мајка је послала своју војску да нам крене у сусрет.

Турска војска била је подељена на две стране, па смо се и ми поделили. Једним делом заповедао сам ја, другим Вук. Већи део војске дао сам Вуку, да би то ојачало његову вољу. Преварио сам се. Мој Вук је унапред решио да ме изда.

Десило се да ми је помогао, до тада, мени непознат човек - цесар Угљеша. Издао је Турке са којима је био у савезу, и послао своје људе да ми

пренесу поруку. Тако сам знао планове непријатеља, куда ће се кретати, и шта смерају.

Послао сам Вука да нападне војску коју предводи Ђурађ Бранковић. Обавештени смо да се Гргур повукао.

Ја сам са својом војском кренуо на Турке. Помисао да су поново дошли да освоје моју земљу разјарила ме толико, да сам подсетио себе на звер која избацује ватру из себе, и спремна је све пред собом да уништи. Мој очај није имао границе, бес је куљао у крви, и нико ме није могао зауставити.

Завртео сам секиру око себе и заурлао, а мој коњ као да се томе радовао, па ме је поздравио тако што се подигао на две ноге, и јурнуо снажним галопом. Војска је кренула замном са таквом енергијом, да су се Турци једним делом разбежали. Остале, који су се узалудно борили против нас, оборили смо немилосрдно. Наша освета била је страшна... Као да је помогла и сама земља по којој смо јурили. Поново покољ. И опет ја главни у свему томе. И поново нисам имао избора. Кроз главу ми је пролетела мисао да ће се Бранковићи повући и смирити се, да је добро што Ђурађ није кренуо директно на мене. Њега нисам мрзео, јер то није било могуће.

Косово беше пуно мртвих људи, већином Турака. Јесу непријатељи, али су људи. Тамо су им тела остала укопана, крв су спрале кише, а неко је, тамо негде, плакао за њима. Ништа страшније човек није измислио од рата, и никада онај који се брани

није волео да убија. Никога проливена крв није усрећила.

Отарасили смо се Турака, и кренули у потрагу за Вуком и његовом војском. Очекивао сам да је Ђурађ поражен побегао, и да се Вук показао као вешт ратник. Ништа од тога се није десило. У сусрет нам је пристигла малобројна војска и Вук, који ми је очима све рекао. Мирно је јахао, као да се ништа није догодило, а за њим двадесет коњаника.

“Вуче! Где ти је војска? Зар сте се само ви вратили?”

“Живи су. Распустио сам их, спасао им животе. Идемо према Новом Брду, да се склонимо!”

“Од кога да се склоните? Ми смо уништили Турке, немамо се од кога крити!”

“Од Бранковића, Стефане! Нисмо успели да победимо Ђурађа.”

“Не верујем! Дао сам ти већи део војске, а такве Ђурађ није имао.”

“Напашће нас опет. Боље мудај што тражи.”

“Шта тражи? Да поново будемо вазали! Јеси ли у бунилу Вуче?!”

“Јесам, брате, ако ти је тако лакше. Поново ме увлачиш у рат, и то против рода рођеног”.

“Немој, Вуче, немој, преклињем те! Рекао си да ме нећеш оставити, а издао си ме!”

Појурио сам према Новом Брду, а моји војници, па и Вук и његови, у истом правцу. Морали смо се склонити међу зидине сигурног града у којем су

живели рудари, трговци, уметници и остали вредни људи. Тамо сам поново упитао Вука шта се десило.

“Реци ми истину, и неће нико знати. Ако си му препустио победу, рат ће да се настави, неће се уплашити.”

“Не желим више да причам о Бранковићима.”

“Дао сам ти поверење, и захтевам да ми објасниш, да ли си ме издао. Праштам, као што сам увек праштао, и теби и њима! Правите од мене свог непријатеља, а не видим зашто! Ја сам владар, и земља се неће дати никоме. Имаш ли слуха за моје речи?”

“Да, ти си владар. И ја сам твој млађи брат, али сам владарев наследник, као и ти. И ја сам син Лазара Хребелјановића. Заслужујем један део очеве земље. Да је уредим како ја хоћу.”

“Знаш ли колико ме срце боли због тих речи? Предао си борбу, и у савезу си са њима. Неће се земља цепати. Ти имаш једнака права као ја, и зато ћеш владати заједно са мном. Али мораш да одрастеш. Преварио сам се када сам рекао да си сазрео. Ниси, још си оно дете које ме и воли и мрзи. Још си љубоморни дечак. Када љубомора изађе из тебе, владаћемо заједно, и све твоје речи и мисли уважаваћу. Само слога може да нас спасе. Ако се Рашка подели на три дела, Турци ће добити четврти, највећи део. У овој земљи живи народ, и ми смо дужни да их чувамо. Зато што смо Лазареви синови. То нам је оставио у завештање.”

“Разумео сам.” - мрско је одговорио, и напустио ме.

Не само да је изашао из одаје у којој смо разговарали, већ ме је те ноћи напустио, као прави непријатељ. У сред ноћи пробудио ме је галоп коња. Вук је са својих двадесет верних војника отишао Турцима. Придружили су им се и властелини којима сам сметао. Отишли су на двор султану Сулејману, да траже помоћ коју су тражили и Бранковићи. Отерати мене са власти, и поделити земљу.

Вратио сам се у Крушевац. Оливера и сви моји на двору чекали су ме забринути и узнемирени. Ружна вест брзо се проширила. Имао сам осећај да ми је десница још крвава, и да не могу спрати крв са ње. Хладноћа је владала телом и духом. Био ми је потребан дом, и само његова топлина могла је да ме угреје.

Ушао сам у замак, а сви су ме дочекали потиштени, и ћутали су. Послуга и чувари, учитељи и сестра. Нико није смео изустити ни реч. Осетио сам нелагодност. Нису ови добри људи криви за издају моје неразумне браће.

“Драги моји, вратио сам се. Рашка је постала деспотовина, отерали смо Турке. Ових дана су покушали поново, али смо их уништили. Као што сте чули, мој Вук је отишао Сулејману, а прати га неки од властеле. Нека иде, ја сам срећан што сам се вратио кући. Хвала вам што ме чекате, и што ми чувате дом.”

Оливера је раширила руке и пао сам јој у загрљај, али суза више нисам имао. Само горчину.

Отишли смо у собу за молитве. Сестра је тамо све својом руком улепшала, упалила црвене и беле свеће, донела неке нове слике... Клекнуо сам пред наше најсветије породичне иконе. Господ и Госпа, Петар и Свети Вид. Главу сам погнуо, нисам знао како да се молим. Оливера је клекнула поред мене и наслонила главу на моје раме.

"Нисмо се одавно молили заједно. Опусте се, најгоре је прошло."

"Не знам више којим речима и мислима да се молим. Не знам више ко сам и шта сам, ни шта да радим."

"Да се смириш, то ти је потребно. Оженићеш се. Моли се за будућност."

"Док траје рат између мене и моје браће, Франческо Гатилузија неће дати своју кћер. Она је принцеза која живи у овоземаљском рају. Неће доћи у земљу где брат на брата удара ради власти."

"Свиђа ти се? Да ли је лепа?"

"Много. Причаћу ти шта смо све преживели, и како нам је било у Митилени. Хајде да се ћутке молимо. За душу наших несретника."

Молили смо се за Бранковиће и Вука. Могао сам мислима да одем у прошлост и видим Вука како усамљен шета по нашем врту. Био је дубоко замишљено дете због љубоморе која га је изједала, и на крају-уништила живот.

Када сам осетио да не могу више да клечим, загрлио сам Оливеру, и искрено рекао шта предосећам.

“Тужно је што видим и осећам. Вуку нема спаса. Ја око њега видим неку тешку карму, неки црни оклоп који не могу да пробијем. Војске сам победио, њега нисам успео да придобијем. Добру душу има, али га несрећно детињство затровало.”

“Устани, да ти нешто кажем. Можда има наде.”

“Одакле нада долази?”

“Од наше мајке. Спрема се да иде на двор Сулејману. Као што је тебе спашавала од Бајазита, тако ће њега покушати да врати.

Нисам се много изненадио. Очекивао сам да мајка неће седети, и чекати да се Вук врати. У исто време сам осетио и онај стари потиснути осећај, разочарење што нас је напустила.

“Нека иде. Када сам говорио да ће ми Вук бити непријатељ, она ме је прекорила, и није схватала озбиљно његову љубомору. Вукво детињство рано је прекинуто, и она га је само мазила. А плашила се моје судбине, и због тога отишла.”

“Све ми је одувек било јасно. Замонашила се да нађе мир, јер је све постало претежак терет за њу. А ипак те није оставила. Владао си уз помоћ њених савета. Ти си јој омиљено дете. И ниси јој опростио што је отишла.”

“Тако је нестала наша породица, то ме је заболело. Вук је остао сам, и отуђио се од мене. Шта

сам могао? Пропустио сам његово одрастање, јер сам и сам био дете.“

“Не криви себе, учинио си довољно. Видиш да се понаша као да је изрод. Да је отац преживео, све би било другачије. Данас морамо престати да се осврћемо уназад. Спремна сам да ти помогнем у сваком новом дану, и да извршавам твоје заповести. Само не криви себе.“

Лепо су звучале речи моје сестре, која ми је била и анђео чувар. Од дана када је отишла у харем, чини све да мој пут буде осветљен.

Наша мати је отишла за Вуком. Нисмо имали времена да се видимо, нити знам шта бих јој рекао.

Сулејман је Вуку и властели подарио део земље где су могли да се настане. То је прва вест која је стигла на двор, новембра, 1402. До краја године сазнали смо да је Милица код Сулејмана, и да ће тамо остати дуже да борави. Била је поштована и као Вукова и као моја мати, јер Сулејман је хтео корист од обојице. Вук му је могао послужити ако пожели да заузме Рашку, а ја сам био неко за чије пријатељство су се отимали многи суседни владари. А Сулејман је полако постајао губитник. Изгубио је власт у Малој Азији, а његови синови Иса и Мехмед ратовали су за власт један против другог. Морао је склопити мир са Византијом, и вратити јој области у Тракији, и град Солун.

Милица се вратила на пролеће, али сама, без Вука. Остао је код султана, чекајући дан који никада није дошао.

Ова мисија била је и последња коју је мајка испунила. Разочарана због Вука, желела је остатак живота да проведе у манастиру, али у потпуном миру, без мешања у догађаје. То је саопштила Оливери и мени када смо је посетили. Била је и даље лепа, али тужнија него икада. Овај пораз био је највећи од свих.

“Обоје се добро сећате каква сам била када је Лазар погинуо. У жалости, али јака. Када је дошло време да кренеш својим путем, морала сам да вас оставим из више разлога. Да сазриш и да се не ослањаш на мене, да живим у молитви, и да ми Господ даје мудрости и вере. Тиме сам жртвовала мајчинство најмлађем детету.

Упозоравао си ме, нисам ти веровала. И све ове године била сам у заблуди верујући да је Вук израстао у правог човека, и да ти је близак. Дошло је време да схватим да је то дете највећи пораз који смо у породици доживели. Као да није наше крви, као да су га одгајили странци. И на крају схватим, и јесу. Сви су имали утицај на њега, осим нас. Ти си ми то говорио, али сам била слепа. И Бранковићи. Ни Мара ни Вук нису били наши непријатељи, а деца њихова као да су туђа. Постојали су људи који су их тровали, а ти ситога био свестан.”

“Одувек сам се борио да им докажем колико их волим, нису ми веровали. Мораћу да их заборавим, и наставим даље. Ако појеле да ратују, узвратићу им горе него што могу да замисле. Мајко, хвала ти на помоћи, била си ми највећи ослонац. Склопићу савез са Жигмундом, већ сам позван код њега. Од Цариграда немам пуно користи, а са Угрима ћу имати чврст савез.”

“Жигмунд је у непријатељству са папом. Зато се о њему прича да је расипник.”

“Знам, није моја брига шта свет прича. Одупирање папи значи храброст и моћ. Ја ћу још ове године да одем њему.”

“Много сам чула о Жигмунду, још док сам била на двору султановом. Мислим да он зна ко си ти.”

Стаза којом сам намеравао кренути била је најисправнија, и права стаза светлости. Мајка се вратила у манастир, да у миру проведе своје последње дане. Наставили смо да је посећујемо, али само као породица, не да тражимо помоћ у управљању. После ње и Јефимије Оливера је била трећа жена, као моја помоћница, и глас разума. Мушки ум није потпун ако га не допуни женски разум и осећајност.

Угарски краљ Жигмунд постао је мој савезник и пријатељ. Подарио ми је снагу да лакше подносим проблеме у својој земљи, а проблем су били Бранковићи. Због њих нисам могао да виђам Мару, а од ње сам добијао писма да је несрећна због синова,

и да нема никакав утицај на њих. Били су одметнути, и даље турски вазали, само да не би признали моју власт.

“Борићу се, ако треба до краја живота, да вас измирим. Враг је ушао у моју децу, и не знам како да их уразумим... Молим те Стефане, немој помислити да сам на њиховој страни.”

Овакве Марине речи учиниле су да поверујем како ћемо се некад стварно помирити. Ипак је она била снажна кћер Лазара и Милице.

Док сам се припремао за тај нови савез, посетио сам своју вереницу још три пута, али изненада. Нисам хтео да се замарају тиме како ће ме дочекати. И сваки мој долазак њих је усрећио, а и ја сам осећао да волим Јелену, и да је она једина особа за коју ме само радост везује. У њеном присуству заборављао сам на све проблеме и несреће.

ПРВИ СУСПРЕТ СА ЖИГМУНДОМ, ЈЕСЕН 1403.

Очекивао сам да ће наш разговор протећи у тајности. Само он и ја, и преводилац. И као што је мати тврдила, он је знао ко сам ја. Схватио сам то због поздрава који ми је упутио када сам ушао у његове одаје.

“Хвала Господу што сам део Ваше судбине, Стефане Лазаревићу. Куцнуо је час да Вам испричам најважније истине, које ће остати иза ових врата.”

“Част ми је да упознам краља о којем причају и народи и великаши. Желео сам да учврстим са Вама пријатељство, не само савезништво. Јер ме изједају унутрашњи непријатељи, као што се то и Вама дешава. Годинама сам учио ваш језик, и бићу близак са Вашим народом. Изражавам дивљење што сте показали храброст да се супроставите папи, јер то није у интересу једног данашњег владара.”

Он се поново поклонио, и братски се осмехнуо.

“Чиним како ми срце налаже. Лажној сили се не клањам, а одгојен сам у породици која ме је учила правој вери, и ја се никога не плашим. Чули сте шта се дешавало у мојој земљи. Папа и његова господа великаши хтели су крунисати другог човека за краља, док нисам запретио да ћу цео закон окренути против папе, и да га нећу више издржавати. Све је чинио како би ме избацио из свог краљевства, само зато што се на нашем двору налазе људи који не одговарају њему и његовој цркви. Пружио сам

уточиште алхемичарима, звездарима и уметницима.“

“Слично се дешава и код мене.“

“Знам Стефане, али ваша црква не убија. Православље је најближе правом хришћанству. Ја знам све. О пореклу ваших породица, и о Немањићима. Славни Неманиа и Растко ударили су темељ цркви која никада неће сејати зло. Знам да имаш проблема са једним крилом цркве, али то није ништа, ако будеш мудар. Нека буде пола твоје, пола њихово. И живећете у миру.

Од младости моје опомињали су ме да ћу имати посебну мисију, а да ће време показати коју. Вероватно сте чули шта је у питању. Моји и Ваши звездари већ имају договор.“

“Познато ми је. Нисам имао времена да се потпуно упустим у то, али знам да ћете обновити Ред Змаја.“

“Тако је. Звезде указују на 1408. Ваш славни деда Стефан Душан основао је Ред Црвеног Змаја, који је у тајности био продужетак Темплара, и чувао највеће тајне изворног хришћанства. Да би неометано извршавали свој задатак, прогласили су себе војском која се бори против исламиста и јереси. Душан није био један од Изабраних, али настављао је мисију наслеђену од предака. Одвојио је српску цркву од саборне, што је претило да угрози целу државу. Поуздани историјски извори говоре да би Ватикан уништио ваш народ, да Душан није вратио

положај цркве на старо место. Цар Душан је познат по томе што је своју жену Јелену одвео на Свету Гору. А Јелена беше права следбеница славних Марија. Јака и мудра, помагала је супругу у руковођењу земљом. Изградила је Карејшку ћелију на Светој Гори, а они је тамо прогласише за рђаву. Због тога је цар био у лошем односу са црквом. Јасно је дао до знања свима, да су жене у хришћанству једнаке мушкарцима.“

“Оставио јасну поруку за будућност. Да су темељи српске цркве изворни. И да је њено учење опширније од признатог. И да је Магдалена ширећи Исино учење стигла на ту прекрасну гору, и оставила своје завештање. Да та територија буде велики центар духовности. И да икона коју сматрају својом владичицом није Велика Марија и Исус. Јер је то Лукино дело, а Лука је живео у Француској са Магдаленом. У време Растка и Немање, то се знало. Из тог разлога Растко је однео икону у Хиландар. Данас је опет под велом тајни. Али Душан се опирао, што ја, нажалост, још не знам. Код мене је црква засебна држава, а пред људима сви смо једно. Ја све ове године нисам ни живео са својим народом, а црква је увек уз њих. Ако бих учинио као што је и мој деда, избио би братоубилачки рат. Не желим то да радим. Али ћу оставити поруку за будућност.“

“Разумем те. Теби је доста ратова. Али бићеш витез Змаја.“

“Томе се радујем. Мене је Вук Бранковић научио вештинама ратника Реда. Захваљујући њему постао сам непобедив у биткама.”

“Тачно. Као што се у целом хришћанском и исламском свету говорило о Бранковићу, тако се о теби говори, већ пуно година. Када се прочула вест о витезу који има деветнаест лета, а главни је кључ за победу код Никопоља, знали смо да ћеш бити ненадмашан.”

“То ми се и десило. А никада нисам пожелео да узмем мач у руке.”

“Јер си један од оних који доносе светло, али судбина ти таква, због времена у којем живиш. Ред Змаја ће чинити двадесет два витеза, а за сада знамо само двојицу, Ви и ја. Време ће показати ко су остали. Наши тајни редови и учитељи побринуће се да изабрани чланови буду прави, и проверени. Број двадесет два је симболичан. Као што знате, има јаку магијску моћ у Универзуму, а уједно и подсећа на двадесет други март, рођење наше Госпе Магдалене. Ви ћете бити почасни витез, први од свих, због свог порекла и титуле. Наш задатак биће продужена рука Темплара, чувара светиња и крвних лоза које су на удару Ватикана. Световним властима објавићемо да смо војска за борбу против јеретика.”

“Нема веће сигурности, него прогласити себе борцем против јереси. - рекао сам кроз смех. Жељно ћу ишчекивати тај дан када ћу постати “Змај.”

“Ви ћете бити “Златни Змај”. Због порекла и, што сте унук Душана Силног. За почетак, понизно ћу Вас замолити да прихватите једну моју понуду, али због заштите Вас и Вашег народа. Пошто је моја земља тренутно јача од ваше, било би паметно да будете мој вазал, али само за јавност. Савез и пријатељство ћемо склопити када нас други не гледају, намете нећете имати, само мале, уз велике олакшице. Да ли ме разумете?”

“Потпуно. Део сте мога светлог пута, и моје поверење безгранично је. Ако будемо тај пут чували од злих очију, више ћемо успеха имати.”

“А први успех је мој поклон за Рашку. Келтски град Сингидунум, који можете проширити и изградити. Уз то ћете добити и плодну равницу Мачву. Али, знајте, Сингидунум сам чувао, он и припада Рашкој. Мени су одувек говорили да ће то припадати српском владару.”

Од тог тренутка моје срце је заиграло од неописиве радости. Поклонио сам се краљу, и захвалио се.

“Хвала Господу што ми посла духовног брата, да ми пут прочисти. Учинили сте много за мој народ, и за историју. Срећи мојој нема краја...”

На путу до куће до мене је стигла трагична вест. Умро је Балшић, муж моје сестре Јелене. Живели су у савршеној срећи и љубави, и све то је срушено за један дан. Моја храбра сестра преузела је руковођење њиховим територијама, заједно са сином.

ВРЕМЕ ДАНАШЊЕ

Јутро на Тари је мирисало. Филип је седео на тераси своје собе, и пратио веверицу како се вере уз дрво. Покушавао је да је слика, али је она увек била бржа. Нестајала је са видика баш онда када се припремао да шкљоцне. Требало му је одмора. Решио је да овај дан дан проведе тако што ће шетати без рукописа, и сликати природу. Прошло је неколико дана откад није звао Дарка. Нису га звали ни његови из породице. Решио је да прекрши договор, и назове друга.

“Еј, Филипе! Јеси већ завршио када ме зовеш?”

“Нисам, стигао сам до Жигмунда. Данас морам да се одморим, па ћу вечерас наставити. Недостаје ми да причам са неким, зато сам те назвао.”

“Какви суутисци?”

“Немам коментар. Он тако смирено описује свој живот, и стално наводи да је један од Изабраних. То су сви владари у Европи знали, а Жигмунд је обучен да га подржи, када време дође. Позната нам је његова свађа са папом. Али је јединствен случај да је краљ јачи и од папе. Склапајући савез са Жигмундом, Стефан је кренуо својим златним путем. Пише о својим осећањима према Јелени. Свидела му се на први поглед, али он је њу више волео пријатељски. Очекујем да Стефан није прећутао своју праву љубав. Ако јесте, прича би била непотпуна.”

“Колико знам, за њега написаше да је живео сам после Јелене.”

“Не верујем. Толико моћан и леп човек, није могуће да је остао сам. Видећемо, и ја се спремам за новости.”

“Договорено, пријатељу! Жељно ишчекујемо твој повратак!”

“Биће ово Стефанов повратак. Морамо га дочекати као звезду Даницу, да нам осветли пут. Тако га је поздравио Франческо Гатилузија. Захвалио се Богу што је дочекао да види звезду Даницу у свом граду.”

Зид између прошлости и садашњости као да више није постојао. Филип је имао осећај да пред њим стоји пролаз у 1403., и да може уживо видети оно време када су се градили Београд и средњовековна Србија.

МОЈ НОВИ ПУТ, 1404.

Видех најкрасније место од давнина. Дадох му име Београд, јер сам желео да буде престоница, и да из њега обасјава светлост која ће прекрити и целу државу. Територија која ме је чекала све предходне године.

Много бих морао да пишем о изградњи Београда, за све би требала посебна књига. Видим да ће историја и у будућим вековима посветити своје странице овом времену, али нико неће написати оно што ја у овој књизи остављавам.

Преместио сам своју резиденцију, и прогласио Београд главним градом. Прво што се почело градити био је двор, јер сам морао да доведем Јелену, и обезбедим јој све оно што је имала код оца. Морао сам да преселим све учитеље из двора у Крушевцу, јер они нису желели да буду без мене. Део двора био је одређен за уметнике који ће доћи са нама да живе, како би стварали, и улепшавали нам дане. Испланирао сам одаје за алхемичаре, да буду заштићени од цркве и да слободно раде, а и да ја учим од њих. Оливера је све примила са великом радошћу, поново се у њу вратио живот. Мајка ми је поручила да ће срећна напустити овај свет, јер је доживела да види колико брзо стижем до циља. Од Вука нисам добијао ни гласа, али нас је тешила помисао да је на сигурном, и да не ратује. И даље је живео у Романији са властелом, а шта су радили и

какви су им планови, више ме није дотицало. Имао сам важнија посла.

Окупио сам најбоље градитеље и људе од знања, да створимо од Београда јак трговачки и културни центар. Ослободио сам град од разних намета и дао повластице богатима, јер су за њих радили сиромашни, па да свима буде лакше. Поделио сам златне печате трговцима, да могу помоћу њега куповати робу у било ком крају, а да неће плаћати царине и пролазе.

Изградили смо градске бедеме, да град буде заштићен од могућих најезди, а од зидања сенке падоше по околини, као сенке од вавилонских узвишених врата. То би несрећа за црквене великодостојнике, па их сазвах у резиденцију, да једном и заувек решимо несугласице.

Поред мене је седела Оливера, а то се њима не свиди.

“Деспоте, зар пред једном женом верско питање да решавамо?” - побунио се један владика, али сви су морали да јој се поклоне.

“Ниједна жена није оно за шта је ви сматрате. А моја сестра је жива светица. Све ове године владао сам уз помоћ мајке, а савете сам добијао и од монахиње Јефимије. Данас је на њиховом месту Оливера, која је од своје ране младости заштитница свог народа. И пред њом ћете се изјаснити, искрено, по први пут. Откада сам одрастао, слушам приче о једној страни цркве која ме не жели за владара. Нећу

вас питати ко су ти међу вама, јер ја желим мир са свима. Поштоваћу вас и помагати, као што је и мој отац радио. Услов је да се не мешате у моје ствари. Онај ко настави да шири причу о мени да сам вештац, и тако настави да трује народ, биће прогнан или утамничен. До сада сам ћутао, јер нисам имао времена за све. Данас на то стављам тачку. На вама је да изаберете. Мир или рат. Чујем, не свиђају вам се градски бедеми, јер личе на вавилонска врата. Знајте да је то намерно урађено, и остаће тако. Јер ви немате знање која имамо ми, ваше знање је огрничено. Вавилон није био демонски, већ напредни град, изван свог времена, где су људи имали знање. Постоје записи које ваше око није видело. Зар мислите да сам демон, након свега учињеног за Рашку? Ускоро ћу вам саградити митрополију, и обновити цркву Успења Богородичиног. Али носиће другачије име. Успење пречисте Владичице!“

Настало је негодовање. Осмотрио сам двојицу који су ћутали и нису изгледали запрепашћено, а сви остали су говорили мрско, свако за себе. Поново се јавио најхрабрији и најстарији.

“Деспоте, ми уважавамо и поштујемо Вашу власт, али питање јереси наша је мисија.“

“Мисија је моја, не мешајте небо и земљу.“

“Знамо да се клањате Марији Магдалени, и тврдите да сте потомци њени. Можете у овој земљи

такве приче причати јер ми смо разумни, и не убијамо људе због јереси.“

“Али приповедате да их је убиојао Немања! Не желим више такву причу у нашој деспотовини. Пречиста Владичица је за нас наша духовна учитељица Магдалена. Ми не умањујемо важност Велике Марије, мајке Исусове, али знамо коме, и зашто се клањамо. Нити је она била блудница, нити су Немањићи били крвници! Не дирајте ме, и за узврат ћете добити богатство и углед. Али митрополију граде моји људи. Само које ја доведем. Ви духовно помажите народу, али се нађите и сиромашнима. Не желим питања, уважавам само договор. Данас није са нама митрополит београдски, али пренесите му моје поштовање и уважавање, као и то да исти закон важи и за њега.“

Морали су да пристану. Коначно сам се пред њима представио као врховна власт, којој се не треба одупирати. Оливера ме је поносно погледала, и стегла ми руку. Брзо и лако сам решио оно што је требало много раније решити.

Саградили смо болницу у коју долазе болесници из целе државе. Митрополија је захтевала много времена и труда. Доделио сам јој много богатства и околна села, а била је украшена разним растињем, као рајски врт. Изградили смо и цркву посвећену тројици светитеља, где ће сахрањивати архијереје. Изградили смо и и странопријемницу за болесне, и цркву у њој, да се моле светом Николи чудотворцу.

У исто време поклонио нам Жигмунд и Голубац на Дунаву. Та јака тврђава штити нас од најезде са Дунава.

На све стране се градило, трговина и пољопривреда су се развијале, живот се променио на боље. Обилазио сам и остале градове, и све што сам видео да је остало од Турака чистио сам, да нам не смета у развоју. Наредио сам прогон свих који су остали у савезу са Турцима, а неки су и сами побегли. Донео сам законе који ће осигурати да правда процвета, и да свако бешчашће буде спречено и кажњено. Плод семена које сам посејао, видљиво је. Људи се међусобно поштују, и безакоња нема много.

У априлу 1404. године, краљ Жигмунд хвалио се како ја, његов савезник, протерујем Турке, и да сам непобедив у походима. То чуше Бранковићи, па послаше своје да ме моле за помирење. Постигли смо споразум, јер мени је само било до мира. Али нисмо се те године братски помирили.

Септембар је на прагу, а ја сам се спремао за пут у Митилену.. Сестра ме је поносно испратила, а ја сам јој предао дужност руковођења док се не вратим.

“Конечно да те Јелена дочека! Била је стрпљива и верна.“

“Идем још једном да је запросим. Остаћу мало дуже код њих, а онда ћемо се договорити за време

венчања. Дотле је све у твојим рукама. Покажи им колико си мудра.“

“Иди, и не брени се. Пренеси моје поздраве Јелени и њеној породици.“

Мој долазак у Митилену био је ненајављен, и донео сам велику радост Јелени. Запросио сам је пред њеним родитељима, и затражио да ми буде жена до краја године. Упркос њиховом пристанку и дивљењу, осетио сам да нешто крију. Погледи Франческа и његове супруге опомињали су ме да се нешто тужно дешава. Јелена је блистала, а они су глумили пред њом да је све у реду. Ја сам донео нацрте од мојих градитеља, да би видели како ће мој дворак ускоро изгледати, када се сви радови заврше. Причао сам о нашем будућем заједничком животу. Хтео сам да том анђелу од девојке унесем што више задовољства у душу. Била је наивна и чиста попут детета које се радује. Признајем, била је много више заљубљена у мене него ја у њу, али ми то није сметало. Био сам сигуран да је она жена са којом желим живети, и да ми је то довољно.

Остао сам код њих пет дана, а да нисам питао Франческа шта његов поглед крије, јер нисам желео да покварим ове лепе дане. Проводили смо бескрајно лепе тренутке, обилазили смо земљу, шетали по вртovima, говорили о нашој вери унутар двора када нас нико не чује, тајно се састајали са нашом духовном браћом. Гледао сам како уметници сликају наручене теме за цркву. Постављали су на

сликама симболе које нико неће у цркви приметити, али ти симболи ће послати поруку за будућност, и очувати право учење. Сликали су Господа са црвеном књигом у руци, а то је значило да постоји његов лични рукопис, и да се њено постојање јавно негира. Богородицу су облачили у црвени огртач, указујући на то да су и једна и друга Марија биле свештенице у редовима Назарена. Назарени и њихова улога у доношењу светла човечанству не сме се заборавити. Господа су звали Иса Назарен. У то време није постојао град Назарет, али је основан после распећа, и добио име по Назаренима.

Лепи дани су прошли, и као увек у мом дотадашњем животу, морали су да се заврше тугом.

Франческо ме је испратио, и саопштио ми горку истину.

“Опрости ми, можда сам морао одмах да ти кажем. Нисам смео да вам кварим срећу.”

“Већ сам уплашен. Приметио сам по вама да нешто кријете. Постоји ли нешто у чему сам погрешо?”

“Ти не грешиш. Ти си најлепши дар који смо добили. У питању је Јелена. Сазнали смо да је болесна... Ако преживи следећу годину, живеће. Она не зна за то.”

Од страшне новости и дрхтаја које ми је обузело цело тело, пао сам на колена, и оборио главу... Нисам имао снаге да то издржим. Још један језив

ударац судбине, трагедија на помолу... Франческо је неутешно плакао.

“Одлучи шта ћеш. Ја те молим да је још мало оставиш кући, ако има шансе да оздрави. Или ризикуј.”

“Не могу је издати. Одтад сам се родио, нико ме није усрећио као она. Њене речи, само присуство, њена доброта... Она ме воли, и морам испунити своје обећање. Можда се деси да оздрави, нисам приметио да је болесна. О чему се ради?”

“Изабацује крв из уста, и добија грозницу. Лекар каже да за то нема лека. Њој смо рекли да није ништа, и глумимо срећне родитеље.”

“Франческо, ја ћу је одвести. Крајем ове или почетком следеће године. Све сам спремио за нас.”

“Јасно ми је Стефане, биће срећна са тобом. Али те нећемо осуђивати ако се предомислиш. Морао сам ти рећи истину.”

“Не желим се помирити са тим. Жива је, није све изгубљено...”

Опростили смо се уз договор да се нећемо предати, и да ће венчање ускоро. Али када сам кренуо кући, осетио сам неописиву усамљеност и бол. Поново сам морао да стрепим од губитка, и да гледам како ми се све руши.

Почетком 1405. Франческо ми је послао писмо у којем саопштава да Јелени није остало много, али да се она и даље нада мени. Оливера је организовала

прославу венчања, уз помоћ наших људи са двора. Цела земља је примила вест да се њен владар жени.

Данас једва могу да се сетим лика моје прве супруге.

Живела је још само два месеца. Подарили смо једно другоме чисту љубав и поверење. Крај њен био је неизбежан. Умрла ми је на рукама, захваљујући Господу што је носила моје презиме. Иза ње је остала празнина и пустош. Вратио сам се у своју стварност, а ту је опет била Оливера. Подигла ме је из пепела, и наставили смо да живимо и дишемо само за Рашку.

Исте године умрла је наша мајка Милица. Сахрањена је у манастиру Љубостињи, који је њена задужбина. Изградња овог женског манастира почела је још пре 1389. Њена жеља била је да у том окружењу утеху и мир нађу српске удовице изгинулих ратника на Косову.

Отишао је још један део мене. Тешко сам се одржао на ногама. Жалост, једна за другом, низале су се у мом животу. Њена смрт донела је и једно добро - деца њена била су на окупу. После пуно година видео сам Мару. Дуго сам је држао у загрљају, плакали смо и од туге и од среће. Била је и даље постојана, поносна и јака као стена. Синови нису дошли са њом, нити сам питао за њих. Она ми је сама испричала да Гргур жели да се замонаши, и да се покајао због свих учињених лудости. Јелена је стигла са сином, а о Драгани нисмо ништа чули.

Надали смо се да је жива, јер вести о нечијој смрти брзо се шире. Још неко је недостајао, још једна сестра, коју смо очекивали. Уместо ње дошао је посланик Николе Горјанског, Теодориног мужа. Сестра је умрла. Неко време пре мајке.

КАКО САМ ПОСТАО "ЗМАЈ", 1408.

Време није зацелило ране, а још једна трагедија се догодила, и нанела нову бол. Умро је Гргур. Три године живео је у Хиландару као монах Герасим. Ни његовој болести није било лека. А ни нашој патњи. Жалили смо за њим, патили због Марине жалости. Умро је 13. марта. Поново наша фамилија на окупу, али овај пут није било утехе.

После његовог упокојења очекивао сам да Ђурађ и Лазар затраже помирење, или да се врати Вук. Према њему више нисам имао јака братска осећања као некада. Мрзео ме је, и томе је посветио своју младост. Нисам имао времена да размишљам о њему. Гледао сам напред.

Успео сам да заведем ред у Рашкој, и да омогућим народу бољи живот. Изградио сам задужбине, цркве и школе, учинио колико је у мојој моћи да се што више људи образује. На двор сам доводио најбоље уметнике, да раде у миру. Као и у другим земљама свештеници су наручивали иконе, и одводили сликаре у храмове да раде фреске, а сликарису убацивали детаље које сам ја предлагао.

Дошао је ред на "Змајеве" и Манасију.

Те "чаробне" 1408. позваше ме на двор код Жигмунда, да би се договорили о оснивању Реда Змаја.

Краљ је те године по други пут ступио у брак, и то са петнаест година млађом, Барбаром Цељском.

Моћна жена, која је подржала Жигмунда у свему, и помогла у оснивању Реда. Данас је позната по својој вештини бављења алхемијом. Из папиних одаја одјекнула је вест да је она зла магијашица, па је народ прозва "црна краљица". Барбара носи црни огртач, јер је то плашт који на себи носе алхемичари.

У замку Жигмундовом чекало ме изненађење, једно од најлепших које сам икада доживео. Очекивао сам да ћу бити једини гост, јер ми је познато да ће Ред званично бити основан пред крај године.

Ушао сам у салу за пријем гостију. Уместо самог краља и краљице, присутни су били најугледнији властелини из Угарске и суседних земаља. Многе од њих нисам познавао. Жигмунд и Барбара седели су у предњем челу, а "Змајеви", десеторица са леве, и једанаесторица са десне стране стола. У трену када сам ушао устали су сви, и поклонили ми се. Застао сам и размишљао, можда се налазим у сну. Шта се дешава? Гледали су ме са поштовањем и дивљењем. Очекивали моју реакцију на изненађење. Жигмунд ми је кренуо у сусрет, ширећи руке.

"Стигао нам је двадесет други, а први међу витезовима!

Добро нам дошао, Стефане!"

"Опростите ми... Шта се дешава данас?"

"Објаснићемо ти."

Повео ме је да седнем са његове десне стране, док је са леве седела Барбара. Млада, висока жена,

гледала ме је радознано смеђим, крупним очима. Пружила ми је руку, и изговорила своје име. Носила је на себи зелену хаљину и преко ње црни огртач, преко којег се расула коса боја лешника. Краљ је поносно представио своју жену: "Моја госпа, на коју сам поносан. Најлепши део мене."

"Част ми је. Прави си срећник, краљу мој. Да ли је оснивање Реда данас?"

"Управо ћу ти објаснити."

Загонетно се осмехнуо и устао, поклонивши се господи испред себе.

"Моја духовна браћо, данас је 22. март. Пролећна равнодневница, дан када природа васкршава и датум рођења наше Госпе Марије Магдалене. Датум рођења свих светих пророчица и Изабраних девојака које су потекле од свете лозе, и очувале учење кроз векове. Поштовани Стефане, двадесет два витеза које видиш пред собом, биће оснивачи и вође Реда. Ти си први и почасни, јер имаш свето порекло, и јер си Изабрани. Моја жена и ја имамо надмоћ над католичком црквом, и демонска инквизиција не може нам ништа. Због тога, бићемо пред светом оснивачи Реда, у циљу заштите нашег тајног рада. Овај састанак данас јесте оснивање Реда, али за остали свет, оснивање ће бити у децембру. Ми смо продужетак одметнутих Темплара који чуваше тајне свете, и дадоше за њих животе. Имамо међу собом светог човека, који ће међу нама бити као месец међу звездама. Његова

духовна моћ биће нам од највеће помоћи. За јавност ми ћемо бити борци против јеретика и Турака, али истина је да ћемо се само против Турака борити, јер они су велика освајачка неман. Наш задатак биће чување наше духовне браће, заштита потомака из светих лоза, и чување светих списа. Наша духовна породица у Угарској чува одбачена јеванђеља од непроцењивог значаја. Из генерације у генерацију ризиковали су животе, чувајући светиње којих се Ватикан плаши. Штитићемо најстроже тајне, помагаћемо ширењу учења, а да нема настрадалих.

Објавићемо да симбол змаја показује на злу аждају коју убијамо, али ми знамо да то није истина. Свако од нас имаће на својој територији или замку школу, у којој ће се тајно предавати учење Назарена. Сви ћете морати издржавати уметнике, које ће вам сам Бог послати. Наш задатак је и садашњост и будућност. За будућност остављамо поруку, када дође време слободе...”

Осетио сам као да лебдим. Овај тренутак је дошао, постао сам “Змај”. Закорачио сам на још један пут, пут који носи тајну мисију, и све оно што је ишло уз мене и уз моје рођење.

Истог дана, Жигмунд и Барбара одвели су ме у подруме двора, где је она изградила своју алхемичарску лабораторију.

“Деспоте, добро дошао у моје царство алхемије”- поносно је изговорила, а све и јесте било вредно поноса. Одаје су биле осветљене са много

свећа, а кроз мале прозоре допирала је сунчева светлост. У послу су били двојица алхемичара, који мисе срдечно поклонеше.

“Поштовани пријатељи, жеља ми је да једног дана изучим астрологију и алхемију. За све то нисам имао времена, а имам у замку и једне и друге научнике.”

“Биће нам задовољство да Вас упутимо у тајне алхемије.” - узвратио је старији алхемичар.

Због дивног пријатељства које су ми пружили Жигмунд и Барбара, остао сам код њих дуже него што сам планирао.

Док сам ишчекивао да огрнем плашт Реда, трајала је изградња Манасије, моје најзначајније задужбине. Мој крајњи и најважнији духовни циљ. Још 1407. сазвао сам најбоље градитеље који ће извршити свету мисију.

Нађох дивно место близу Београда, да у њему сазидам Манасију. Светињу назвах по старозаветном владару Манасији, који остаде у дванаестој години без оца, и прими власт у руке помоћу своје мајке. Када је Манасија одрастао, јавно се клањао богу Валу и богињи мајци, па му због тога замерише. У страху да ће изгубити главу, Манасија је признао да се каје због своје вере, али у души се није преобразио.

Многе сличности нађох између Манасије и мене, па сам себи дадох име Манасија.

Донео сам одлуку да се манастир састоји из три дела.

Црква Свете Тројице, школа и тврђава од 11 кула. Мој уметник насликао је Свету Тројицу онако како је ми уистину представљамо. Отац, Син, Свети Дух - Мајка. Свако ко има очи да види, видеће да сва три лица на фресци изгледају као двополни анђели, мушко - женска лица.

Као што Света Матилда Тосканска изгради храм Наша Дама у Сартру, и по његовом поду усликаше лавиринт од 11 прстенова, тако и ја пожелех да подигнем 11 кула. Јер број 11 је половина од савршеног броја 22. Представља душу која је отцепљена од своје друге половине, и уздиже се на путу знања, док се поново не споји са својим другим делом, као што би се 11 помножило са самим собом.

Трећи део, школа и библиотека - пут знања и очувања тајних учења.

Ред је званично основан 12. 12. 1408.

Обукли смо наше униформе које су нам искројили наши учитељи.

Зелена хаљина, црвени плашт, а на плашту Уроборус, змај који уједа себе за реп. Симбол вечности и мудрости, поновног рађања. Вечити повратак, душа човечанства.

Змај - бесконачна свест Свемира.

Носили смо симбол змаја и око врата. Обавезали смо се да дајемо милостињу сиромашнима, и да ћемо се међусобно поштовати као да смо браћа. Ми

смо били оснивачи, а како је време пролазило, добијали смо нове чланове. Први који су нам приступили били су мој бивши зет, Никола Горјански, који је сада био ожењен Барбарином сестром, Аном, и Барбарини отац и брат, Херман и Фридрих Цељски. Био сам испуњен радошћу у својој новој духовној породици, па сам симбол змаја унео у грб породице Лазаревић. У исто време, Господ ме надахнуо даром за писање. Држати перо у руци и преносити на папир оно што ти је у мислима, велико је богатство човеково.

Док сам записивао стихове и ширио своју спознају читајући књиге добијене од учитеља, дођох на идеју о грбу моје земље. Слово "с" на све четири стране крста по једно.

СВЕМИР, СУНЦЕ, СВЕЛОСТ, СВЕСТИ.

Када су 1409. Бајазитови синови Сулејман и Муса заратили у борби за власт, мој брат Вук стаде на страну Мусе. За собом поведе и несрећног Лазара Бранковића, који беше најмлађи од нас петорице, и који до тада није много ратовао.

Продали су душу Муси, све зарад једног циља којег никада нису избацили из срца - отерати мене са власти. Поново им се придружио Ђураћ, којег сам чекао да дође преображен, ради помирења. Несрећа из прошлости поново је закуцала на моја врата, као аветиња која чека своју прилику, да наруши мир. Ишчекивао сам да ме Вук нападне са Турцима, јер сам одбио да распарчам земљу и поделим њему и

Бранковићима, где би они владали као турски вазали. Чланови Реда Змаја били су спремни да ми помогну ако дође до братоубилачког рата. Нисам знао шта тачно осећам, нити сам га све те године видео. Вук је за мене постао странац. Непријатељ који је добио од Турака тридесет хиљада војника, и учинио да се остваре сви моји страхови и виђења из детињства. Онај дечак који је замишљен шетао по нашој башти испред замка у Крушевцу, који се љутио на мене само зато што сам се родио, упао је са војском у Рашку и пустошио по њој пола године. Ратовао сам против њега бранећи народ и оно што смо тек изградили, а у тренуцима самоће падао сам у очај, и желео да ишчупам праменове своје косе. Зар су Лазар и Милица могли да роде толико зло од човека, који је по својој кући палио и рушио? Нисам желео његову главу, а мислим да није ни он моју. Само је хтео да сруши све наше успехе. Цела Рашка била је једна са нашим двором, сви смо земљу обновили уз љубав и слогу, уз сунце, светлост, свест и помоћ из свемира (помоћ астрологије).

Шест месеци је прошло, а један део властеле и црквених старешина прешао је на Вукову страну. На мојој страни били су "Змајеви", и то је било довољно за пораз Вукове војске. И на крају, ипак се десио мој пораз - дао сам Вуку што је желео. Јужни део земље. Рашка је подељена, а поново се на неким местима морала обнављати. Моји крици очаја испуњавали су замак. Оливера ме тешила и сама проливајући сузе,

јер границе жалости нису постојале. У то време забранио сам песму и гласан смех у делу двора где су биле моје одаје. Патња ме разарала као болест од које се не може оздравити, а ни умрети.

Трагична судбина Вукова завршила се погибијом од руке Турчина. Принц Муса не беше задовољан Вуком, и окриви га за поразе у борби против Сулејмана. Погубио је Вука, а са њим и Лазара Бранковића, јула 1410. Није било спаса. Ишли су у понор, и понор их је одвукао. Не прође дан, а да се не помолим за њихове душе. Да им Господ подари шансу, да се роде поново, и исправе своје грешке.

Морао сам да наставим даље. Да подигнем срушено, да утешим невољне, да наставим путем напред. Послао сам допис Ђурађу да никада више не покушава рат против мене, и да га ја још увек чекам. Чекам помирење.

Није више постојала утеха, само нада. Потрага за светлом које ћу упалити, а да га нико не угаси. Отишао сам у Угарску да нађем спокој, и да извршавам задатке Реда. Моја прекрасна, од Господа дата сестра Оливера, остала је у замку да ме замени. Посвећена давању милосрђа и образовању нашег рода, она је данас највољенија у Рашкој.

Поново магија септембра закуцала је на моја врата. Када се најгушћи мрак спустио, најјаче сунце засијало је пред мојим очима. Као "Змај", пратио сам Барбару и Жигмунда у посети селима Угарске. Али нисам их пратио, већ смо имали заједничку тајну

мисију. У једном селу Угарске, наша духовна браћа су се окупила у оближњој пећини, ради заједничке молитве. Очаран сјајем свеца и тихом молитвом коју смо изговарали, пожелео сам да останем у овом селу и следећи дан.

“Краљу мој, ја бих још мало био са овим људима. Да ли бих могао код некога наћи кров над главом? Могао бих и у овој пећини спавати?”

“Питаћемо браћу. Остани колико хоћеш, и одмори свој дух.”

Изговарали смо ОЧЕ НАШ, тихо, полако, уранајући унутар себе. На зиду пећине запазио сам цвет са шест латица.

Испред верника стао је средњовечни мушкарац, огрнут у црвени плашт, изгледао је као Назарен. Мало ме подсетио на мога оца. Извукао је испод плашта књигу умотану у зелене корице. Привукао ме је обим те књиге, јер је изгледала моћно. Нешто снажно привукло ме је светом предмету. Срце је јаче закуцало.

“Да ли је то једна од оних копија?”- шапатом сам упитао Барбару.

“Јесте. Погледај како је величанствена. Странице као да блистају.”

Духовни вођа је отворио књигу, и ја видех предиван рукопис, нове странице...”

“Деспоте српски, приђи!”

Звао је мене, а ја збуњен, гледах у њега ћутке.

Погледао сам и остале око себе. Гледали су ме радосно, и чекали моју реакцију. Све се ово раније припремило за мене, док сам ратовао против брата, и поново огрезао у крв. Док ми се дух разарао од патње, они су мислили о томе како ћу да наставим своју мисију.

Присао сам учитељу, а он се очински насмеши и срдачно пружи књигу у моје руке. Осетио сам јаке вибрације при самом додиру корица.

“Оваквих копија има више. Неки од наше браће посвећени су њеним преписивањем и дању и ноћу. Ова је за тебе. Да у школи Манасији доведеш преписиваче, а они ће начинити још копија. Без ових речи не може се очувати учење, и његови корени.”

“Да ли је то копија “црвене књиге”? Радости мојој нема краја. Учили су ме о њој, чекао сам дан да је узмем у руке.”

“Тако је. Ту су оригиналне речи Исуса, Магдалене и Саре, записи Лукини и Томини. Сви су они написали своја јеванђеља, и све је у “црвеној књизи”, која се данас налази у Тоскани. У рукама породице Медичи, која скрива нашу духовну браћу.”

“Козимо Медичи? Познато ми је.”

“Његова породица имаће судбину да испуни многе мисије. Требао би да одеш тамо, и упознаш Медичија. Он је момак који ће многе тајне чувати. Његови потомци имаће у будућности оно што ти данас градиш. Преписивачи и уметници.

То ће да очува учење. Једну светињу нико није успео да сачува. Књигу Исусову, коју је он лично написао својом руком. У руци је немани која влада светом. Све док је поседују, имаће моћ.“

Прислонио сам књигу на груди. Нешто ме је грејало, а такву топлоту нисам никада осетио. Веза са оним временом када су ходали земљом, и променили свет... Капија прошлости се отворила, ваздух око мене постајао је све гушћи, као да више нисам био у овом простору.

Сакрио сам књигу под огртач. Имали смо искројене тајне преграде, да никада нико није могао помислити како носимо нешто осим мача.

Учитељ ме је одвео код себе, да тамо преноћим и останем колико хоћу. Скинуо је огртач са себе, и оставио на скривеном месту изнад пећине. Изненадио сам се. Његова кућа била је изнад једне мале гостионице.

“Видео сам ову кућу. Ово је твоје?”

“Моје, а припадало је и мом оцу. Живимо од тога, а трудимо се и да помогнемо сиромашнима. Имам жену, три сина и једну кћер. Синови су отишли на своју страну, Марија је још увек са нама.”

“Зар није била са нама вечерас?”

“Не, трудимо се да никада не идемо сви заједно, да не пробудимо сумњу. Сви људи које си видео вечерас имају породице, а само по један члан напусти кућу и дође на молитву.”

Гостионица је у то доба вечери била затворена. Унутра беше све од дрвета и камена, сиромашно, али лепо. Попели смо се горе каменим степеницама, и ја осетих љубав. Нешто ми је говорило да сам у својој породици, и као да сам овде одувек био. Нисам могао препознати шта значи то предосећање.

Домаћица ме је срдачно поздравила. Поклонио сам се тој лепој госпи, имала је осмех моје мајке. Поставила је пред нас вечеру и насула вино, а ја сам је све време посматрао, као син мајку.

“Драга госпо, подсећаш ме на моју мајку. А и ти учитељу, личиш на мога Лазара. Волео бих да упознам вашу кћер.”

“Заспала је. Пуно је радила данас, спремала је гозбе за трговце који су пролазили. Поред тога, она је преписивач.

“Прави исту такву књигу.”- поносно је мајка описала Марију.

“Образовали смо је. Желели смо да наша деца добију знање.”- рекао је отац.

Лепи разговори са њима испунили су ме лепотом, и спавао сам те ноћи мирно, као да се не сећам ничега из блиске прошлости.

Ујутру је на моја врата неко закуцао. Отворио сам, верујући да је мој домаћин. Већ сам био обучен, у намери да сиђем доле. Отворио сам стара врата, а предамном се отворила прастара истина. И небеска врата су се отворила, рај беше тако близу, јер гледах у очи невесте своје...

Стајала је гледајући ме сузних очију, а очи њене, исте као моје. И све на њеном лицу слично је мени. Само боја њене косе није црвена, него је боја кестена... Препознао сам други део своје душе, Бог нас је створио у исти дан Постојања. Никада је нисам тражио, нисам веровао да ће у овом животу највећа срећа и мене задесити. А догодила се, као награда после свега преживљеног, после свих крвавих путева и трагедија.

Препознали смо једно друго.

“Поштована госпо, јесмо ли се већ негде видели?”

“Нисмо. Хтела са да те упознам, јер знам ко си ти.”

“Можда ме познајеш боље од било кога.”

Схватила је о чему причам, мисли су нам биле исте.

Сишли смо доле, родитељи су нас чекали за столом. Видео сам по оцу да чита наше погледе, али је све препустио само нама.

“Деспоте, како ти је протекла ноћ? Видим да си упознао нашу Марију.”

“Част ми је. Спавао сам ноћас како нисам одавно. Желео бих данас упознати околину.”

“На мене је ред да идем на молитву. Можемо заједно шетати. Ако није непристојно, оче.”-предложила је Марија.

“Није непристојно. Ти и Стефан сте као брат и сестра. Погледај, па и личите.”

“Приметили смо. Ви ћете бити моја друга породица.

Нашао сам код вас уточиште и мир. Хвала вам .”

Шетао сам са Маријом кроз њихово село и околину, али само сам њу видео пред собом. У савршеном поверењу испричали смо једно другом сав свој живот, све своје мисли и жеље... Дан је пролазио, а моја душа се утапала у њену. Хођао сам, а као да лебдим, причао сам о својим несрећама, а више ниједна није болела. Брао сам јој цвеће са ливаде и пружао у руке које су и моје. Смејала се, а њен осмех је и мој, и кораци су нам исти, и погледи, и ветар нам исто милује косу, и све што је њој лепо, лепо је и мени. Заборавили смо када је почео дан, и да морамо на молитву, јер више нам ништа није значило што је јуче. Седели смо испод дрвета и гледали како две птице одлетеше са гране. Сати су прошли, а ми нисмо причали о ономе што је лебдело око нас. Једна света истина, божанска љубав. Нисам смео допустити да сутрадан одем, а да јој не кажем ништа.

“Молитва је почела, а ми нисмо отишли,” - тихо је рекла.

Главе су нам биле наслоњене на стабло, седели смо раме уз раме, рука уз руку.

“Маријо... Мислим да је време да причамо о нашој блискости. Јутрос, када смо се погледали... Ми смо се препознали. Мислиш ли исто?”

Окренула ми је лице, задовољни смешак није нестајао са њених усана.

“Јесмо. Ми смо душе близанци. Годинама сам се питала ко си, шта си, хоћеш ли ми икада доћи. Молила сам Господа да ми те наведе на пут. За тебе сам одавно чула. Зар сам могла икада да помислим да си ти онај којег чекам? Ово је бајка, ово је прича коју само Господ може да напише. Имала сам осећај да ћу пасти без свести када си отворио врата.”

“Ја сам се плашио да овај сусрет нећу никада доживети. Знаш, моји звездари су ми рекли да ћу искусити божанску љубав, али ја сам сумњао. Често сам веровао да су ме само тешили из сажаљења. А данас имам само једну жељу. Да останем овде са тобом. Ово место је пуно магије, осетио сам у ваздуху. Молим те да одемо на молитву, да испоштујемо оца. Ти одлучи како ћемо им рећи да смо се препознали.”

“Не брини. Мој отац је учитељ, и мислим да је већ и сам схватио. Остави то мени. Када одеш, ја ћу им рећи. Идемо на молитву.”

“Стани, само још мало. Све смо приче испричали, само нисмо ону, о светом пољупцу. Када се близанци пољубе, душе се стопе једна у другу, поново се споје. То је неописива радост у царству небеском.”

Пољубили смо се. Душе су нам се утопиле једна у другу, у неизречивој срећи.

Морао сам да одем следећег јутра. Било је онако како је Марија желела. Разговараће са родитељима, а ја ћу се вратити. Видео сам да су они све схватили, и било ми је лакше због тога. У соби где сам спавао, испод јастука сам оставио кесу пуну златника. У њој и поруку:

“ЖЕЛИМ ДА ВАМ ПОМОГНЕМ ОД СРЦА. ПРИМИТЕ МОЈУ ЗАХВАЛНОСТ. ВАШ СТЕФАН. ВРАТИЋУ СЕ.”

Вратио сам се на измаку јесени, крајем новембра.

Чекали су ме као сина који се враћа са далеког пута. Знали су све, и подржавали су нашу љубав. Остао сам само три дана, уз обећање да ћу се вратити. Морао сам код Жигмунда и браће из Реда.

И трећи пут сам се вратио почетком године, а задржао се много дуже. Марија је носила моје дете. Нисам знао како да се понашам. Опет сам плакао, али од среће и узбуђења. Било ми је познато да она не жели доћи у мој двор.

“Ако носиш наше дете, хоћеш ли пристати да се удаш за мене? Нећу те натерати, биће како желиш. Али, размисли. Тамо је мирно, све је у изградњи, народ је диван, и сви људису дивни.”

“Не могу да идем, разуми ме и опрости. Долазићемо на твој двор, остајаћемо колико желиш, али ћемо се враћати. Сећаш се, рекао си ми да би волео овде остати самном заувек. Нека тако и буде. Буди владар у својој земљи, али ја нисам за такав

живот. Овде ћемо те увек чекати, овде желим да гајим дете. Овде ћемо бити породица. Хоћу да ми дете има леп живот, лакши од живота једног владара. Ако буде владар или владарка, мораће на тежак пут.“

Размислио сам, била је у праву.

“Осим тога, ја сам сиромашна сељанка, а то би тебе довело у неприлику. Драги мој, да ли ме разумеш?”

“Пристајем, моја госпо, све што желиш! Све!”

Желео сам да пође самном, а желео сам и ово што је она предложила. Да имам миран породични део живота, али у потаји, да нико не зна, осим најближих. Радовало ме да имам живот који не личи на живот једног владара. Сазнао сам да се по Рашкој доста прича о томе како им владар проводи много времена у Угарској.

Мојој породици у Угарској купио сам већи посед, и изградио још једну кућу поред оне старе. Уредили смо прекрасан врт око новог дома. У осмом месецу 1411., Марија је родила близанце. Јанка и Јању. У једном дану добио сам сина и кћер. Дупла радост и огромно изненађење. Само она није била изненађена.

“Знала сам! Осетила сам да су у мени две бебе! Нико ме нисам говорила, чекала сам да видим јесам ли у праву!” – радосно је говорила док је држала децу у повоју.

Узео сам их у наручје, и једва дисао од узбуђења. Имали су наше очи, а моју боју косе.

Отац је принео своје дланове срцу и изговорио молитву захвалницу: "Хвала теби Оче наш, што доживех да се моја крв ороди са најсветијим лозама. Хвала Владичице што мој род овако обогати. Моји наследници имају косу боје бакра, хваљен нека си Господе."

Мајка је брисала сузе, и миловала врховима прстију дечију косу и чело.

Јанко и Јања. Моја деца за коју нико у Рашкој неће знати, и која неће наследити мој престо.

Док ово пишем, година је 1412. Мени је тридесет пет лета прошло, а осећам као да сам поживео већ седамдесет. Много бура је иза мене, и много посла ме чека.

Доживео сам још нешто ушта сам веровао.

На моја врата закуцао је Ђурађ. Не онај стари, ратоборни.

Овај Ђурађ био је сасвим други човек. Дошао је са мојом Маром, којој су очи пресушиле од суза. Није више била она поносна и јака, јер после смрти Лазара и Гргура никада није престала да пати.

Ђурађ је клекнуо пред моје ноге, и погнуо главу.

"Можеш ме и убити ако хоћеш. Само ми опрости! Био сам од детињства затрован љубомором, али те никада нисам мрзео. Жао ми је, нисам схватао ко си ти. А увек си имао пуно љубави према нама. Отац је говорио да си златно дете, и јеси. Ти си златни

владар, а ми бесрамници који смо цепали своју земљу. Опрости ми, душа ми се покида! Крив сам што су Вук и Лазар погинули, имао сам утицај на њих као старији брат. Сањао сам Госпу, и Светог Луку како је слика. Божанска светлост те жене обасјала ме је, и нестало је таме у мени. Испричао сам мајци и она ме је довела...”

Нисам допустио да даље прича, јер се гушио у сузама. Пружио сам му руке да устане, и братски га загрлио.

“Добро је брате, добро је. Све је добро док има покајника и љубави. Очекивао сам те, знао сам да ћеш доћи. Ти ћеш бити мој наследник, будући деспот Рашке. Тебе ћу прогласити за наследника, јер си оштрог ума, и силан си ратник. Син си Вука Бранковића, шта ми још треба осим тога? Син си моје сестре обожаване...”

Беше то море осећања... Још сам и раније решио да га прогласим за наследника. Само сам чекао да ми дође. Од петорице, остали смо нас двојица.

А Манасија се гради. Школа је изграђена, уметници и преписивачи ми пристижу са свих страна. Много књига дотерале су наше кочије у библиотеку. Најважнија књига још је у мојим одајама у Београду. Пренећу је у Манасију, и дати на поверење ономе ко буде из тајних редова наше духовне породице. Из Манасија, обасјаће светлост на Рашку. Светлост знања и спознаје. Цветаће духовност и науке. Цветаће уметност. Првог дана

када смо отворили школу, сазвао сам уметнике, да их подсетим на основу вере и њиховог рада.

“Браћо, не заборавите црвену књигу, црвени огртач и Назарене, не заборавите лавиринт, и ружу са шест латица у његовом центру. Лавиринт је симбол наше духовне борбе, и лутања до циља. А циљ је ружа и шест латица, стапање са Оцем.

ВЕРА, ПРЕДАЈА, СЛУЖБА, ИЗОБИЉЕ, ПРАШТАЊЕ И СНАГА. Све оно што тражимо у молитви Оче наш.”

Благочестиви Стефан Лазаревић

СРБИЈА, 2013. МАНАСТИР МАНАСИЈА

У раним јутарњим сатима, у двориште манастира ушао је момак "дивовског" раста и "светачких" очију. Љубазно је поздравио монахиње које су за њим гледале, коментаришући да је необичан. Његова појава као да је унела неку јаку енергију у цело окружење. Носио је ранац на раменима.

Оно што је у ранцу било, донело је енергију.

Филип је ту већ раније долазио, али сада је све било много узбудљивије. Пажљиво је гледао куле око себе, а посебну пажњу посветио фресци Света Тројица. Дошао је да се поклони пред моштима Стефана Лазаревића, и да измоли Господа за помоћ. Гледао је у гробницу говорећи: "Знам Стефане, да су овде само остаци тела у којем си становао пре шест векова. Можда си поново негде рођен, а можда си остао у другом свету. Али једно знам сигурно - овде ће ме Господ чути. Одавде ће мој глас директно стићи до његовог света. Деспот ми је дао пример како истрајати. Ово је његов грал, вреднији од сваког блага. Овај владар је из срца волео свој народ. Амин."

Филип је кренуо у Крушевац. Чекало га је објављивање највеће историјске приче која се одиграла у Србији.

КРАЈ

ПРИНЦ СПОЗНАЈЕ

Славица Мијатовић

Издавач

Иа Нова ПОЕТИКА

Милентија Поповића 32А/15

Нови Београд - Београд

Телефон: +381 61 720 62 70

Главни и одговорни уредник

Миломир Бата Цветковић

Коректура и прелом

Лазар Јанић

Дизајн

Миломир Бата Цветковић

Технички уредник

Милица Јоксимовић

Тираж неограничен

Електронско издање

www.novapoetika.com

<http://lazarjanic.wix.com/argusbooksmagazines>

ISBN 978-86-6317

ONLINEBOOK-20013-011